

Itse tuon sanoiksi virkki

I

*Virkki-Käsityömuuseon esineistöä
Omin Käsien-lehden 20-vuotis
juhlanäyttelystä
"Taitoa tarvitaan"
Helsingin Käsityönopettaja-
opistossa v. 1965.*

*Kansi: Tyynne-Kerttu Virkki ja
Eeva Hänninen Vokki 20 juhla-
näyttelyssä Lappeenrannan
Taidemuseossa v. 1967.*

ISBN 992-90-3926-3
Heloffset Oy Helsinki 1992

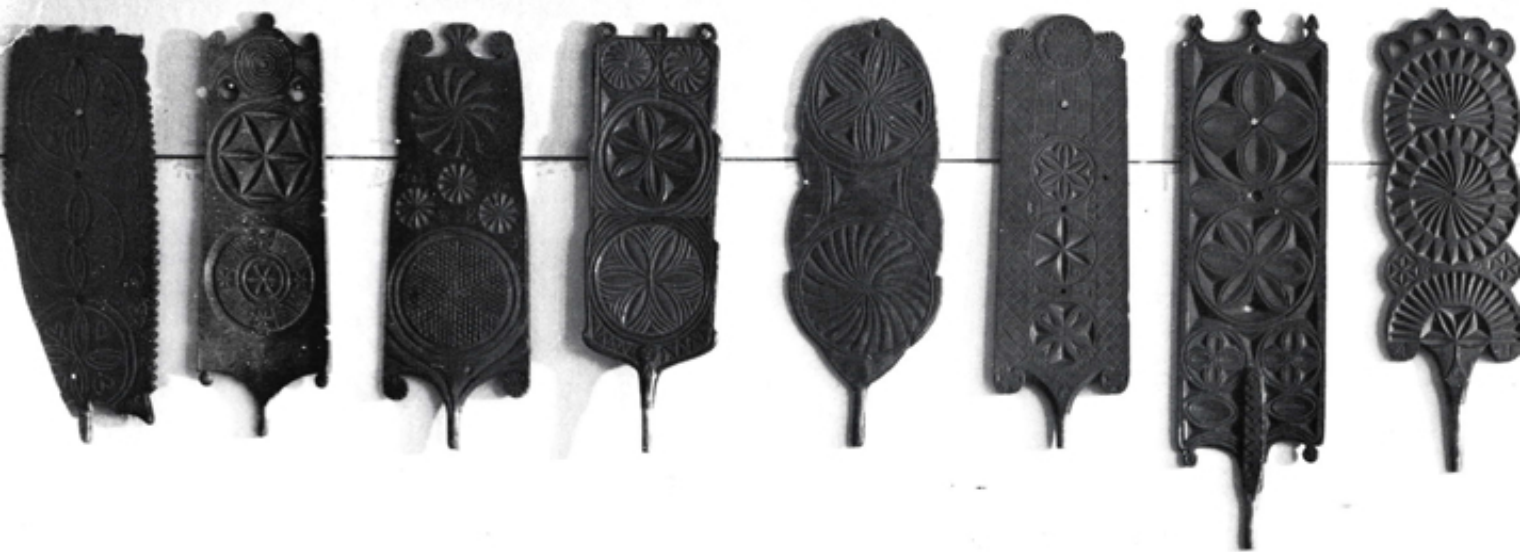
Itse tuon sanoiksi virkki I

Tyyne-Kerttu Virkki-Säätiö 1978-1980.

Sisällys

Saatesanat	3
Tyyne-Kerttu Virkki-Säätiö 1978—1980	4
Tyyne-Kerttu Virkin ilmaisema säädekirja	5
Vokki-Virkki	6-7
Pirkko Anttila: Tyyne-Kerttu Virkki-Säätiö ja sen perustamiseen johtaneet tekijät	8-18
Tekemisen onni ja luomisen ilo	19
Toini-Inkeri Kaukonen: Karjalan Kannaksen käsityöperinteet	20-21
Tyyne-Kerttu Virkki: Äyrämöispuku Sakkolassa ja Raudussa	22-31
Tyyne-Kerttu Virkki: Kanneljärven kansallispuku	32-33
Tyyne-Kerttu Virkki: Räsymattoja, raitoja	34
Mirja Tissari: Äitini kukkaikkunat	35
Nyytingin palmikointia	36-37
Sylvi Sarparanta: Kalevala Koru Karjalan Kannaksella	38-39
Puukello ja Hannun vaakuna	40-41
Zuli Tarhonen: Tunnelmallinen iltapäivä Larin Parasken tyttären-tyttären seurassa	42-43
Sanan ja neulan taitaja Larin Paraske	44-45
Virkki-Käsityö museo	46-47
Perinnetapahtumat	48-51
Tyyne-Kerttu Virkki: Terittäen tehty kinnas	52-55
Martta Ritvanen: Vokki Oy käsityöperinteen vaalijana ja jatkajana	56-57
Zuli Tarhonen: Tyyne-Kertun kanssa matkoilla	58-59
Vanha Karjala elää kansanomaisissa esineissä	60
Viisaita hokemia	60-61
Karjalaisii sananparsii	62
Etupistokirjontamalleja	63
Aulis Blinnikka: Mitä on olla suomalainen — karjalainen	64-67
Kellot mittaavat aikaa	68

Saatesanat

Luova ajattelu ja luova toiminta ovat nykyisin laajan kiinnostuksen kohteina. Elämme merkittävien teknisten ja henkisten muutosten aikaa. Ennakko-luulottomat ja lahjakkaat suunnittelijat ovat murtautuneet jälleen kerran irti entisistä näkemyksistä ja turvallisista, totutuista ajatustavoista.

Ajan hengen muuttuminen heijastuu vastaamme myös suhtautumisessa taiteeseen ja käsityöhön.

Vanha totuus on, ettei se, mikä lakkaa kehittymästä, myöskään jaksa elää. On esimerkiksi monia kansantaiteen ja käsityön aloja, joilla ei ole aikoihin tapahtunut mitään. Niitä on ehkä jopa suojeltu muutoksilta. On pelätty vanhojen mallien katoamista ja entisten työtapojen syrjäyttämistä uudelle tielle lähdetessä.

Vokki Oy on toiminut paitsi käsityöperinteiden vaalijana myös niiden jatkajana ja alan uusien kykyjen etsijänä. Voimme ilolla ja kiitollisina nähdä miten uusia silmuja on jatkuvasti puhjennut käsityön vanhaan tuuheaan puuhun.

Kaksi vuotta sitten perustettiin säätiö huolehtimaan Tyyne-Kerttu Virkin ja Vokki Oy:n työn jatkamisesta. Nyt kun säätiö on toiminut kaksi vuotta, tämä julkaisu haluaa esitellä Vokki Oy:n ja sen johtajan, käsityöneuvos Tyyne-Kerttu Virkin työn saavutuksia ja samalla valottaa Virkki-Käsityömuuseon käsityöperinnettä säilyttävää toimintaa.

Karjalaisia rukinlapoja, tyyppiltään muita suomalaisia leveämpiä ja usein tasasuoria. Pohjois-Karjalan museo, OK 3/1960. Kuva Tuovi Nousiainen.

Tyyne-Kerttu Virkki-Säätiö 1978 – 1980

TYYNE-KERTTU VIRKKI-SÄÄTIÖN MERKKI

Merkki on sovellutus kansanomaisesta koristeaiheesta. Siinä oleva kierrekuvio esittää itsenäistä liikettä.

Merkin suunta: Varjot muodostaa kuviteltu valo joka tulee suunnasta klo 10.

Suunnitellut Eino Kerminen

SÄÄTIÖN HALLITUS

Puheenjohtaja

Varapuheenjohtaja

Jäsenet

Sihteeri

Kirjanpitäjä

Tilintarkastajat

Varatilintarkastajat

Tyyne-Kerttu Virkki, käsityöneuvos

Pirkko Anttila, fil.lis., kouluneuvos

Ritva Haavikko, fil.maist.

Annikki Jäntti, maat.metsät.kand., toiminnanjohtaja

Eino Kerminen, sisustusarkkitehti

Martta Ritvanen, toimitusjohtaja

Leo Tujunen, päätoimittaja

Irmeli Pellinen, käsityönohpettaja, toimitussihteeri

Rainer Lehtonen, pankinjohtaja

Antero Kuikka, kauppatiet.maist, KHT

Toivo Majuri, agronomi, isännöitsijä

Yrjö Maila, talousjohtaja, HTM

Nils Svinhufvud, ekonomi, HTM

Tyyne-Kerttu Virkin ilmaisema

Säädekirjan sisältö 10. 8. 1978

Suomalais-kansallisen, lähinnä karjalaisen käsi-, koti- ja taideteollisuuden sekä siihen liittyvän perinne-, tapa ja muotokulttuurin vaalimiseksi olen päättänyt perustaa säätiön, jonka nimi on Tyyne-Kerttu Virkki-Säätiö.

Otteita säätiön säännöistä

3 § Tarkoitustaan säätiö toteuttaa hoitamalla ja kartuttamalla sille luovutettua esineistöä sekä järjestämällä

- 1) käsi-, koti- ja taideteollisuuden tuotteiden näyttelyitä,
- 2) luovuttamalla tilojaan nuorten taiteilijoiden pitämiä yms. alaan liittyviä yleisötilaisuuksia varten,
- 3) tukemalla ja edistämällä alaan liittyvien tutkimustulosten julkisuuteen saattamista sekä muutenkin alan tunnetuksi tekemistä,
- 4) jakamalla apurahoja erityistä lahjakkuutta osoittaneille käsi-, koti- ja taideteollisuuden harjoittajille.

4 § - - - säätiöllä on oikeus vastaanottaa lahjoituksia ja testamentteja sekä muillakin tavoin kartuttaa omaisuuttaan, ei kuitenkaan harjoittaa liiketoimintaa.

Säätiöllä on oikeus omistaa ja hallita kiinteistöjä. Säätiön saamien lahjoitusten ja muiden niihin verrattavien tulojen käytössä on otettava huomioon lahjoittajan toivomukset, kuitenkin niin, että varojen käyttö on sopusoinnussa säätiön tarkoituksen kanssa. Säätiön omaisuutta on hoidettava huolellisesti ja varat on sijoitettava varmasti ja tuloa tuottavasti.

Säätiön toiminta

Säätiön toiminnasta ovat ottaneet vastuun käsityöneuvos Virkin ohella Virkki-Käsityömuuseon Ystävät, ja sen alainen Perinnetoimikunta. Toimintaa on suunniteltu ja toteutettu vapaaehtoisin voimin. Käsityömuuseota on hoitanut sen perustaja, käsityöneuvos Tyyne-Kerttu Virkki.

Säätiön sääntöjen mukaan Virkki-Käsityömuuseon Ystävät ovat järjestäneet erilaisia tapahtumia yleisötilaisuuksina, joissa erityisesti karjalainen perinne on ollut keskeisenä.

VOKKI-VIRKKI: Käsityötä ja taidetta.
VIRKKI-KÄSITYÖMUSEO, Merikannontie 3.
Ark. 11—17, la 11—15. Puh. 497766.

VOKKI-VIRKKI Sibeliuspuiiston tuntumassa Pohj. Hesperiankadun päässä on Suomen käsityökulttuurin, niin perinteellisen kansan käsityön, erityisesti karjalaisen, kuin myös muun taidekäsityön luova ja myyvä keskus. Pysyvän myyntinäyttelyn ohella siellä on vaihtuvia erikoisnäyttelyjä ja kansanomaisia tapahtumia. Sen toimitilat sijaitsevat Merikannontie 3:ssa, kerrostalon kivijalassa. Ne on soinnutettu kansanomaisiin väreihin, vihreään ja punamustaan.

VOKKI Oy:n perustaja ja toimeenpaneva voima on käsityöneuvos Tyyne-Kerttu Virkki. Hän on osallistunut määrätietoisesti suomalaisen käsityön tallentamiseen ja edistämiseen. Työssään hänellä on ollut vahvana tukena kulttuuripitoinen, kansainvälisestikin tunnustettu käsityö- ja sisustusalan aikakauslehti OMIN KÄSIN, jonka päätoimittajana hän oli vv. 1944—1970. Tänä aikana hän loi runsaasti kosketuksia parhaisiin käsityöläisiin ja taiteilijoihin sekä Suomessa että ulkomailla.

VOKKI Oy:n avulla Tyyne-Kerttu Virkki on toteuttanut ideoitaan hyvistä suomalaisista käden taidoista ja tarjonnut näyttelymahdollisuuden myös vastaalkajille töittensä esittelemiseksi.

VIRKKI-KÄSITYÖMUSEO on perustettu v. 1977 VOKKI Oy:n 30-vuotisnäyttelyn yhteydessä. Se on alansa ainoa yksityinen museo Suomessa. Käsityömuuseon aineiston muodostavat kansanperinteeseen pohjautuvat käsityöt, joita Tyyne-Kerttu Virkki eripuolille maailmaa tekemillään matkoilla hankki OMIN KÄSIN-lehden toimittamista varten. Esineistössä hallitsevina ovat Itä-Karjalan, Eestin, Meksikon ja Kypros-saaren kokoelmat.

VOKKI-VIRKKI: Handarbete och konst.
VIRKKI-HANDARBETSMUSEUM
Merikantovägen 3, tel 497766
Öppet: Vard. 11—17, lörd. 11—15.

VOKKI-VIRKKI, i närheten av Sibelius-parken och i slutet på Hesperiegatan, är centrum för det traditionella, det moderna, men speciellt det Karelska konsthantverket i Finland. Utom den permanenta utställningen förekommer där växlande specialutställningar och folkliga tillställningar. VOKKI-VIRKKI finns i källaren till huset Merikantovägen 3. Lokalen är hållen i de folkliga färgerna: grönt och rött-svart. Dess grundare och verkställande direktör är konsthantverksrådet Tyyne-Kerttu Virkki. Hon har målmedvetet gått in för att bevara och föra fram det finska handarbetet. I sitt arbete har hon haft starkt stöd från den kulturella, internationellt erkända handarbete och inredningstidningen

OMIN KÄSIN, vars chefredaktör hon var mellan åren 1944—1970. Under denna tid var hon i livlig kontakt med de främsta utövarna av handarbetet och konsthantverket i Finland, såväl som i utlandet. Med VOKKI Ab:s hjälp har Tyyne-Kerttu Virkki föreverkligt sin idé att föra fram allt gott finskt handarbete, likaså givit möjligheter till nybörjare att visa fram sina arbeten.

VIRKKI-HANDARBETSMUSEUM grundades 1977 i samband med VOKKI Ab:s 30-årsjubileum. Detta är det enda privata handarbetsmuseum i Finland. Museets samlingar baserar sig på folktraditionella föremål som Tyyne-Kerttu Virkki insamlat då hon reste i olika delar av världen för tidningen OMIN KÄSIN. De mest betydande föremålen i samlingarna kommer från Öst-Karelen, Estland, Mexico och Cypern.

VOKKI-VIRKKI: Handicraft and art
VIRKKI-HANDICRAFTMUSEUM
Merikannontie 3, phone 497766
Open: Weekdays 11—17, Sat. 11—15.

VOKKI-VIRKKI, close to the Sibelius Park, at the end of the North Hesperiastr. is a centre of Finnish handicraft culture, covering both traditional and particularly Karelian handicraft, but showing also modern design and art. Apart from a permanent sales exhibition, special exhibitions are held and folkloristic events arranged. The VOKKI-VIRKKI centre occupies two floors in the basement of a block of flats at Merikannontie 3. The coloring of the premises follows the traditional pattern of folk art: shades of green and black-red.

The founder and "primus motor" of the VOKKI-VIRKKI is Tyyne-Kerttu Virkki who was recently awarded the title "of Counsellor of Handicraft". With great determination, she has carried on the activity of preserving and promoting Finnish handicraft. In this work, she has received support from the culturally inclined, internationally recognized magazine for handicraft and interior decoration, OMIN KÄSIN. From 1944 until 1970, Virkki was the Editor-in-chief. During these years, she established a wide connection with artists both in Finland and abroad. Through Vokki Tyyne-Kerttu Virkki has put into practice some of her ideas concerning the handicraft skills of the Finns. She has often provided a chance also for beginners to display their work.

The VIRKKI HANDICRAFTMUSEUM was established in 1977, in connection with the 30th anniversary exhibition of VOKKI. It is the only private museum of its kind in Finland. The items of the exhibition are collected from all the world as well as from Finland. A dominant place is held in the exhibition by articles from Eastern-Karelia, Estonia, Mexico and the Island of Cyprus.

TYYNE-KERTTU VIRKKI-SÄÄTIÖ JA SEN PERUSTAMISEEN JOHTANEET TEKIJÄT: Taustaa Tyne-Kerttu Virkin elämäntyöstä

Tyine-Kerttu Virkki on syntynyt 5. 6. 1907 Sakkolassa, Karjalan Kannaksella. Tyine-Kertun isä oli toimelias maanviljelijä-liikemies, joka ylläpiti suurta taloutta. Senaikaisissa oloissa tila oli suuri: pinta-alaa liki 400 hehtaaria, jossa viljelysten lisäksi oli suuri karja ja iso puutarha, jossa mm. noin 450 omenapuuta ja yli 100 marjapensasta. Lisäksi oli hoidettavana majatalon ja sekatarakaupan ohella oma saha, mylly ja sähkölaitos. Talossa oli perheenjäsenten lisäksi suuri henkilökunta: oli kauppa-apulaisia, sahanhoitaja, myllynhoitaja, majatalon palvelijoita sekä maatalouden, kotitalouden, karjanhoidon ja sikatalouden harjoittelijoita. Olihan tila kaiken lisäksi myös harjoittelutila, joka ajan mittaan sai kolmattakymmentä maatalouspalkintoa.

Voi vain kuvitella, miten paljon elämää ja touhukasta menoa liittyi Tyine-Kerttu Virkin lapsuuden ja nuoruuden elämäkokemuksiin.

Päältäpäin katsoen vaurasta, mutta pulavuosien vuoksi ei aina niinkään turvattua elämää varjostivat lisäksi monet raskaat koettelemukset. Tyine-Kertun ollessa vielä aivan pieni, 4-vuotias, kuoli hänen äitinsä ja samoihin aikoihin hän itsekkin joutui vaikeaan sairauteen, joka turmeli hänen lonkkansa ja aiheutti elinikäisen vamman. Kuolemaa oli perheessä ollut aikaisemminkin, koska perheen vanhin tytär Helmi menetti samoin äitinsä muutaman viikon ikäisenä pikkuvauvana. Elämäntaipaleen alkumetrit olivat siis hyvin raskaita ja voi vain kuvitella, millaisia jälkiä ne ovat jättäneet lapsen mieleen.

Joka tapauksessa lapsuus oli huolimatta neljästä Helsingin Diakonissalaitoksessa vietetystä vuodesta voitetun sairauden jälkeen jälkeä ja tapahtumarikasta. Ruokakuntaa oli kotona vakituisesti parikymmentä henkeä, lisäksi tulivat majatalon puolelta tilapäiset vieraat ja muut kävijät, joita sattui jokseenkin joka päivälle. Suuressa tuvassa laitettiin ruokaa, paistettiin leipää ja piirakoita sekä juotiin teetä, sajuu.

Kaikki aikalaiset muistavat, miten Virkin Tyynestä kasvoi lahjakas ja vilkas lapsi. Erityisesti hänen musiikilliset lahjansa havaittiin jo varhain ja hän sai monia hyviä opettajia, jotka avasivat tietä taiteen maailmaan. Ehkä siitäkkin olisi elämänura auennut, ellei muuta olisi tullut vastaan.

Oppikoulunaika kului Käkisalmissa, jota usein sanotaan omenapuukaupungiksi. Oppikouluhalukkuutta oli seitsemänteen luokkaan asti, mutta sitten sai teoreettinen koulu riittää. Käsityö ja luova toiminta alkoi vetää puoleensa koulunkäyntiä voimakkaammin ja niinpä Tyine-Kerttu Virkki siirtyi Helsinkiin käsityöopettajakoulutukseen, josta hän valmistui käsityöopettajaksi vuonna 1929. Heti sen jälkeen seurasi auskultointi ja opetusnäytteet Helsingin Tyttönormaalilyseossa v. 1930. Tavanomaista tietä ajatellen nuori opettaja olisi päätenyt johonkin kouluun lapsia opettamaan, mutta ei Tyine. Hän oli opettanut jonkin aikaa Helsingin kaupungin Työtuvilla työttömyyskursseilla aikuisille pukuompelua ja niinpä hän sai virikkeen siirtyä Hämeen-

Perhekuva Sakkolassa v. 1910.
Kauppias Viktor Virkki ja vaimonsa
Maria o.s. Laamanen, sylissä pieno-
kainen Elsa Helena 1908—1910.
Vasemmalla edellisestä avioliitosta
syntynyt Helmi Esteri 1904—1967
ja Tyine Kerttu. — Kuva E.M.
Andersen, Wiborg.

E. M. Andersen
WIBORG.

linnaan Fredrika Wetterhoffin Kotiteollisuusopettajaopistoon, josta valmistui kahden vuoden kuluttua v. 1933.

Saatuana käytännön kokemusta kutomakurssien ohjauksesta kotimaakunnassaan Tyyne-Kerttu alkoi vähitellen löytää oman erikoistumisalueensa vartuneiden opettajana ja luovana suunnittelijana. Eestissä tarvittiin uuden itsenäisen valtion kehittämisessä henkilöä, jolla oli koulutusta ja silmää kehittää naisten käsityöopetusta. Tyyne-Kerttu kutsuttiin Kehtnan kotitalouskeskikoulun ja Kotitalouskorkeakoulun kudonnan ja sommittelun opettajaksi vuosiksi 1934—36. Siteet Eestiin ja lukuisiin ystäviin siellä syntyivät näinä vuosina eivätkä niitä pystyneet katkaisemaan edes sota ja eestiläisten pakolaisuudet. Tämän jälkeen seurasi muutamia opettajavuosia Suomessa, jotka perehdyttivät hänet naisten käsityön kurssitoimintaan ja erilaisten hankkeiden organisoimiseen.

Koulutus pohja lisääntyi vielä vuosina 1940—1941, jolloin Tyyne-Kerttu Virkki opiskeli Taideteollisessa Oppilaitoksessa Helsingissä.

Evakkomatkalle 1939 Tyyne-Kerttu lähti Koivistolta jossa Viipurin 1. kiertävä Kotiteollisuuskoulu aloitti toimintansa. Sen jälkeen häntä pyydettiin järjestämään 1940 Vapaan Huollon Uudenmaan läänin siirtoväen naisten työtointa. Perustettiin työtupia, joissa materiaaalipulasta huolimatta työskenneltiin ommellen ja kutoen tarpeellista.

Sodan aikana, vuosina 1941—44 Tyyne-Kerttu Virkki kutsuttiin Itä-Karjalan sotilashallinnon alaisena järjestämään Aunuksen piirin työtupatoimintaa. Tämä virka oli samantyyppinen työtupa- ja kotiteollisuustarkastajan tehtävä kuin Vapaan Huollon aikana oli tullut tutuksi. Tässäkin oli pystyttävä suunnittelemaan ja tyhjästä nyhjäisemään.

Siinä yhteydessä heräsi hänessä halu elvyttää ja säilyttää itä-karjalaista, erityisesti aunukselaista käsityöperinnettä. Itä-Karjalassa toimi eräitä muitakin suomalaisia käsityöopettajia samaan aikaan, mm. Aino-Inkeri Ollila ja Maija Stenij. Heidän kiinnostuksensa kohdistui karjalaisen käsityön muistiintaluttamiseen lähinnä käsityöteknisesti ja he julkaisivat kaksi karjalaista käsityötä käsittelevää kirjaa. Tyyne-Kerttu Virkin kiinnostus kohdistui enemmänkin kulttuurimuotoon kokonaisuudessaan sekä sen muoto- ja taidehistorialliseen talentamiseen. Hän toi mukanaan useita malleja sekä kokonaistietoa siitä elämänmuodosta, jota käsityöt kuvastivat.

Opetustehtävässä piti kehittää aunukselaisnaisille kursseja, joilla elvytettiin uudelleen henkiin alkuperäisiä karjalaisia käsityötapoja, mm. revinnäistöitä, lastu- ja olkitöitä ja kudontaa. Koska tuotteet valmistettiin myyntiä varten, oli suunniteltava aivan uusia tuotteita, olki- ja lastuhattuja, joita lähetettiin Helsinkiin myytäväksi mm. 1000 kpl erä.

Edellä kuvattuja vuosia ja kokemuksia heimomailta on syytä pitää Tyyne-Kerttu Virkin elämäkuvan perustana. Kaikki, mitä sen jälkeen on tapahtunut, pohjautuu tavalla tai toisella lapsuuden ja nuoruuden elämäntuntoihin sekä ensimmäisiin työssä ja ammatissa saatuihin virikkeisiin. Karjalaisen elämän ilon rehevyys, monipuolisuus, vieraanvaraisuus, taiteellinen värikkyyys,

Helmi ja Tyne Sakkolassa kotipuutarhassa. — Kuva E. M. Andersen, Wiborg Aleksanterinkatu 25.

Virkin talo puutarhan puolelta.

kiinteä heimotunne, kaikki ne tulevat esille myöhemmissä elämänvaiheissa. Yhtyneet Kuvalehdet oli perustanut uuden käsityölehden OMIN KÄSIN vuonna 1941. Sen uudeksi päätoimittajaksi kutsuttiin Tyyne-Kerttu Virkki vuonna 1944, vaiheessa, jolloin juuri irtauduttiin sodasta, jolloin Karjala luovutettiin, jolloin tuntui, ettei mitään enää ollut jäljellä käsillä tehtäväksi, päälle puettavaksi, kodin kaunistukseksi. OMIN KÄSIN-lehti täytti silloin naisten syvimät toiveet paremmasta elämästä, vauraammasta tulevaisuudesta, kauniimmasta ympäristöstä ja antoi uutta elämänuskoa.

Vaikka erikoislehden toimittaminen vaati täydet työpäivät, jäi Tyyne-Kertulta aikaa myös muulle luovalle työlle. Syntyi VOKKI Oy, jonka toimitusjohtajana ja mallisuunnittelijana hän hankki uutta kokemusta ja uusia yhteyksiä lukuisiin tärkeisiin ja keskeisiin kulttuurivaikuttajiin Suomessa ja ulkomailla.

Tältä ajalta kannattaa mainita kaksi tärkeää seikkaa.

Suuren lehtikustantajan palveluksessa oli päätoimittajalla mahdollisuus lukuisiin ulkomaanmatkoihin, jotka vihdoinkin avautuivat ja avarsivat kaikesta kulttuurista kiinnostunutta mieltä. Jo Aunuksen aikana herännyt kiinnostus aitoon kansanomaiseen kulttuuriin ja sen parhaimpien esimerkkien kokoamiseen näiden matkojen aineellisenä antina saavutti Tyyne-Kerttu Virkillä systemaattisen piirteen. Näin syntyivät mm. Meksikon intiaanien käsityökokoelmat, jotka nyt ovat tutkijoidenkin tavoitettavissa myöhemmin syntyneessä museossa. Matkoilla nähty ja koettu kuvattiin OMIN KÄSIN-lehden sivuilla ja esineet talletettiin huolellisesti tulevaisuuden varalle.

Toinen merkittävä kontakti oli yhteys Helsingin Käsityönopeuttajaopistoon, jonka johtokunnan jäsenenä hän oli vv. 1947—1967 eli opiston siihenastisen toiminnan voimakkaimpina kehityksen vuosina. Oli itsestäänselvää, että OMIN KÄSIN-lehti kuvasi opiston vuotuisten oppilastöiden parhaimmiston ja julkaisi työt ohjeineen. Lehteä pidettiin siihen aikaan keskeisenä suomalaisen käsityön esittäjänä ja se oli kansainvälisestikin hyvässä maineessa. Tämän artikkelin kirjoittaja tutustui Tyyne-Kerttu Virkkiin näinä vuosina, tarkemmin sanottuna jo vuonna 1952, jolloin olin puolestani päättämässä opintojani Fredrika Wetterhoffin Kotiteollisuusopettajaopistossa ja sain ensimmäisen työni, erääseen kilpailuun osallistuneen mallin lehteen. Myöhemmin minusta tuli OMIN KÄSIN -lehden vakituinen avustaja ollessani Helsingin Käsityönopeuttajaopiston opettajana ja myöhemmin kouluhallituksessa käsityön ylitarkastajana. Läpi kolmen vuosikymmenen olen seurannut, miten Tyyne-Kerttu Virkki aina ajan keskeisissä tunnoissa kiinni olevana ja herkästi havaitsevana tarttui niihin seikkoihin, jotka olivat oleellisia ajan hengelle.

Näinä rikkaina ja vahvoina päivätyön vuosina, jolloin Tyyne-Kerttu oli mukana maamme jälleenrakentamisessa ja kulttuurin elvyttämisessä omalla sektorillaan, hän osallistui myös lukemattomiin järjestötoimiin, jotka kaikki tavalla tai toisella liittyivät suomalaiseen kulttuuriin ja erityisesti karjalaisuuteen. Tuntuu siltä, että kääntäpäpä tutkijana mitä kiveä tahansa, joka vähänkään sivuaa karjalaista kulttuuria ja elämänmuotoa, sieltä löytyy näiltä ajoilta aina jostakin Tyyne-Kerttu Virkin sormenjälki.

Saavuttaessa 1970-luvun loppupuolelle alkaa se aikakausi, jolloin Tyyne-Kerttu halusi nähdä elämäntyönsä yhteenkoottuna. Hän kokosi monien erilaisten vaiheiden jälkeen kaikki toimintansa ensin yhteen Helsinkiin Merikannon-tielle siten, että hänen kulttuurikotinsa monine taideteoksineen sekä liiketoimintansa myymälöineen oli samassa talossa. Siitä oli hyvä jatkaa kokoamalla museoksi vuosien varrella kootut esineet sekä kirjallinen arkisto. Vuonna 1977 syntyi Virkki-Käsityö museo, jonka ydinaineistona on edellä kuvattu Aunuksen kokoelma. Museon yhteyteen kehittyi laaja näyttely- ja tapahtumatointa, josta oli luonteva jatkaa eteenpäin.

Tekstiilikulttuuriseura-Sällskapet för Textilkultur r.y. yhdessä lukuisten Tyyne-Kerttu Virkin ystävien kanssa luovutti hänen 70-vuotispäivänään hänelle v. 1977 maamme ensimmäisen käsityöneuvoksen arvonimen. Seuraavana vuonna perustettiin Tyyne-Kerttu Virkin nimeä kantava säätiö, jonka ensimmäisenä puheenjohtajana ja keskeisenä henkilönä hän sääntöjen mukaan toimii koko elämänsä ajan.

Säätiön tehtävänä on edistää ja ylläpitää suomalaista, erityisesti karjalaista kulttuuria. Tehtävänsä säätiö täyttää hoitamalla aloitettua museo-, julkaisu- ja näyttelytoimintaa sekä kartuttamalla ja hoitamalla niitä kokoelmia, joiden pohjana on Tyyne-Kerttu Virkin kokoama esineistö. Siten säätiö pyrkii aineellisen kulttuurin lisäksi edistämään myös henkistä kulttuuriperinnettä. Tässä työssä on hyvänä suuntaviittana Tyyne-Kerttu Virkin määrätietoisesti osoittama henkisten toimintojen tie: elämälle antaa rikkautta ja sisältöä havaita sen kaikkinaisen anti. Rikkaaseen ja monipuoliseen elämänmuotoon ja sille rakentuvaan säätiön tehtävään kuuluu tapahtuma- ja juhlaperinne, joka on sekä ruumiin että sielun ravintoa: silmän iloa, hyvää mieltä, ystävien kohtaamista, makoisaa maisteltavaa, hengen ylevyyttä ja juhlan tuntua. Raskaankin aherruksen jaksaa, suuretkin vaikeudet voittaa, kun pyhä ja arki vuorottelevat, kun iloinen odotus saa täyttää ihmismielen. Se on karjalaisen kulttuurin parasta antia.

Lähteet:

Kuopion, Mikkelin ja Viipurin läänin keskikokoiset ja suuret maatilat.

Feliks Jonasson, Akseli Kivialho, K. Kivialho. WSOY 1932.

OMIN KÄSIN-lehden vuosikerrat 1944—1970.

Yhtyneet Kuvalehdet. Helsinki.

JOULUKANNEL. 1975.

Karjalan Liitto. Helsinki.

EMÄNTÄLEHTI. 9/1977.

Marttaliitto. Helsinki.

SUVANNON SEUTU. 4/1977 ja 5/1977.

Suvannon ympäristön kotiseutulehti.

Suvanto-Säätiö. Toijala.

TYYNE-KERTTU VIRKKI-SÄÄTIÖN ARKISTO. PAINAMATTOMIA LÄHTEITÄ. HELSINKI.

THE TYNE-KERTTU VIRKKI FOUNDATION AND REASONS FOR ITS BIRTH: Background to Tyne-Kerttu Virkki's Lifework

Tyne-Kerttu Virkki was born on June 5, 1907 in Sakkola on the Karelian Isthmus. Tyne-Kerttu's father was an active farmer-businessman, who had a large household. The farm was big for those times: nearly 400 hectares with cultivated fields, cattle and a big garden with about 450 apple trees and 100 berry bushes. In addition to the inn and general store there were a sawmill, a mill and electric plant to take care of. The house had a large personnel: shop assistants, caretakers for the sawmill and mill, inn maids and also apprentices for farming, house economics, cattle and pig raising. The farm was also a place for apprenticeship and had received over twenty agricultural prizes.

One can only imagine how much life and bustle were connected to the childhood and maiden days of Tyne-Kerttu.

Life seemed prosperous, but many hardships in addition to the time of economic crisis shadowed life. When Tyne-Kerttu was quite small, four years of age, her mother died and she fell ill with a disease which injured her hip causing lifelong damage. Death had occurred in the family also earlier, because the eldest daughter Helmi, only a few weeks old, lost her mother. So the first years of life were very heavy and one can imagine what marks they left in the mind of a small child.

Anyway, in spite of the four years spent in hospital in Helsinki, childhood was very lively and rich in events after the victory over the illness. The family consisted of about twenty people with the occasional guests from the inn and other passers-by almost daily. Food was cooked, bread and pies baked and tea drunk in the big main room.

All contemporaries remember Tyne growing up as a talented and lively girl. Especially noted was her musical talent and she had many good teachers, who opened for her the way into the world of art. Maybe she could have found her lifework over there, if nothing else would have come up. Her secondary school years were spent in Käkisalmi, often known as the apple tree town. Interest in studies lasted until the seventh class, but then she had enough of theoretic studies. Handwork and creative activity began to interest her more than school and so she moved to Helsinki for handwork teacher training, graduating in 1929. Right after she had teacher practice and the test for teacher skills in the Lyceum for girls in 1930. Thinking of the normal route, a young teacher would have ended up in some school to teach children, but not Tyne. She had taught dressmaking for some time for adults in the Helsinki Workshop courses for unemployed, and so she came up with the thought to go to Hämeenlinna and attend the Fredrika Wetteroff Institute for handicraft teachers, from where she graduated two years later in 1933. After practical experience as a weaving instructor in her home province she started to find her special area as a teacher for adults and as a creative designer. Estonia needed in the development of a new independent state a person with education and insight to develop the handwork teaching of women.

Tyyne-Kerttu was invited as a teacher of weaving and design for 1934-36 in the Kehtna School and Highschool for Home Economics. The ties to Estonia and friendships with the people were formed during these years, and they could not be broken by war or the refugee years of the Estonians. After this there followed a few years of teaching in Finland, which made her familiar with courses for women's handwork and organising different kinds of activities.

Tyyne-Kerttu was educated further in the years 1940-41, when she studied at the School of Industrial Art in Helsinki.

Tyyne-Kerttu's voyage as war evacuee started in 1939 at Koivisto, where the first ambulatory school for handicrafts of Viborg began its activity. After that she was asked to organise in 1940 work activity for evacuee women in the Uusimaa area. Workshops were formed, where sewing and weaving continued in spite of the lack of materials.

During the war, in 1941-44 Tyyne-Kerttu Virkki was asked to organise workshop activity in the Aunus area as part of the East Karelian military govern. This job was much like the job as inspector of workshops and handicrafts which she had become familiar with earlier. Also here she had to plan and create out of nothing.

In this connection the want to stimulate and save East Karelian, especially Aunus, handwork tradition arose in her. There were also other Finnish handwork teachers in East Karelia at that time, for example Aino-Inkeri Ollila and Maija Stenij. Their interest was to gather mainly technical information of Karelian handwork and they published two books on it. Tyyne-Kerttu's main interest was in culture as a whole and on documenting its form and art historical features. She brought with her many samples and the knowledge of the life style portrayed by the handwork. Her teaching work was to plan courses for the women of Aunus to revive old original Karelian traditions, for example drawn-thread work, wooden splinter- and straw work and weaving. Because the products were made to be sold, completely new items had to be planned: straw and splinter hats, sold in Helsinki, totalling about 1000 pieces.

The afore mentioned years and experience of the Karelian people are the basis of Tyyne-Kerttu's view on life. Everything which happened afterwards can be seen to be based in one way or another on the feelings of childhood and maiden years and the incentives got from work and career. The richness, many-sidedness, hospitality, artistic colourfulness and strong sense of kindership of the Karelians, all are seen in the later phases of her life. The publishing firm "Yhtyneet Kuvalehdet" had founded a new handwork magazine, OMIN KÄSIN (With One's Own Hands) in 1941. Tyyne-Kerttu Virkki was invited as its Editor-in-Chief in 1944, when the country was detaching itself from war. Karelia was surrendered, when it seemed that there was nothing to be done by hand, to be dressed on, nothing to beautify the home with. The OMIN KÄSIN fulfilled the women's hopes for a better life, a more prosperous future, a more beautiful surroundings, and gave new hope for life.

Although editing this special magazine required full days, Tyyne-Kerttu still had time for creative work. Vokki was born, and as manager and designer she got new experience and new contacts with numerous important and central cultural influencers both in Finland and abroad.

There are two factors worth mentioning from this time: As an editor-in-chief employed by a big publisher Tyyne-Kerttu had the possibility for numerous trips abroad, which broadened her mind so keen on culture. The interest which had already arisen during the Aunus time towards real folk culture and to gathering the best examples during these trips became very systematic. Thus were born the collections of Mexican Indian handwork, amongst others, which are available to researches in the museum formed later. What she saw and experienced during the travels was described in the OMIN KÄSIN, and the objects were stored away carefully for future needs.

Another important contact was with the Handwork Teacher Institute of Helsinki where she was a board member in 1947-67, during the years of very strong development in the Institute. It is clear that OMIN KÄSIN photographed the best examples of student work of those years and published the working instructions for them. The magazine was considered the main exhibit forum of handwork and was of good standing also internationally. The writer of this became familiar with Tyyne-Kerttu Virkki during these years, in 1952 to be more precise, when I was finishing my studies at the Frederika Wetterhoff Institute and was assigned my first job, a contest sample in the magazine. Later on I became a permanent assistant for the OMIN KÄSIN during my years as a handwork teacher at the Helsinki Institute and later as Inspector of the School Board. All through three decades I have seen how Tyyne-Kerttu Virkki, always with the time and quick in perceiving, caught every moment and feature typical of the time. During these rich and strong work days, when Tyyne-Kerttu was rebuilding our country and reviving the culture in her own sector, she also took part in numerous activities, all connected in one way or another with Finnish culture and especially Karelianism. It seems that if one as researcher "turns any stone" which even slightly touches the Karelian culture and way of life, the fingerprint of Tyyne-Kerttu will be found.

Towards the end of the seventies begins the time when Tyyne-Kerttu wanted to see her life's work all together. She collected all her activities, after many different phases, to Merikannontie in Helsinki so that her cultural home with its many pieces of art and her business with the shop were in the same house. It was easy to continue from there to gather into museum form all the objects and literary archives. In 1977 the Virkki Museum of Handicraft was born, the nucleus of which is the afore-described Aunus collection. Alongside with the museum also a wide exhibition and event activity arose, and this was a natural way to continue working. The organisation for Textile Culture with numerous of her friends presented Tyyne-Kerttu on her seventieth birthday in 1977 with our country's first title of Handwork Counselor. The following year a foundation with her name was founded, whose Chairman and central figure she, according to the rules, will be as long as she lives.

The job of the Foundation is to bring forward Finnish, especially Karelian culture. The Foundation fulfills this work by taking care of the already started museum, publication and exhibition activities and adding to and taking care of the collections based on Tyyne-Kerttu Virkki's collections. Thus the Foundation furthers in addition to material culture also the spiritual cultural heritage. A good example is set by

Tyyne-Kerttu Virkki's strong intellectual activity: life is enriched by perceiving what it has to give. The event and feast tradition of the Foundation are part of the rich and many-sided way of life and the Foundation's duty in furthering it, giving nutrition to both body and soul: joy to the eye, good feeling, meeting friends, something tasty, elevation of the spirit and a sense of festivity. One can stand even hard work and overcome big obstacles, when feast and workday follow each other, when the human mind is filled with eager anticipation. This is the best gift of the Karelian culture.

Työ elää-näyttelyn suo-
jelijoina 1963 olivat
Tasavallan Presidentti
Urho Kekkonen ja rouva
Sylvi Kekkonen.
Kuvassa Sylvi Kekkonen
seuraa pitsinnypläystä
yhdessä fil.tri. Toini-
Inkeri Kaukosen ja fil.tri
Veera Vallinheimon
kanssa. Vasemmalla
takana näyttelyn suun-
nittelija, sisustusarkki-
tehti Olli Borg.
Kuva Kotiteollisuus —
Leo Kosonen.

Tekemisen onni ja luomisen ilo

Käsityö on parhaimmillaan luovaa työtä, tekijänsä elämää rikastuttavaa, silloinkin kun rauhallinen ansio jää niukaksi. - OK 25.10.1963.

Sylvi Kekkonen

Nykyihmisen työstä puuttuvat liian usein tekemisen onni ja luomisen ilo, jotka ovat tärkeitä mielenterveydenkin kannalta. Niinpä käsityöllä, johon sisältyvät nämä myönteiset piirteet, on aivan toinen luonne kuin teollisuustuotteella.

Käsityö on ilahduttavasti yleistymässä. Sitä arvostetaan. Lisääntynyt vapaa-aika on myös omiaan kasvattamaan käsityön harrastusta. Se kaipaa kuitenkin pätevää ohjausta ja asiallista mallistoa. Tarvitaan taiteilijoita ja suunnittelijoita, perinteen tutkijoita ja tuntijoita sekä taitavia käsityön tekijöitä, jotka ammatikseen tuottavat todella yksilöllistä esineistöä.

Mallikysymyksen onnelliseen ratkaisuun viemiseksi on ajateltava myös eri maakuntien ja paikkakuntien esineellisten perinteiden inventointia ja tunnetuksi tekemistä. Kun parhaat käsityöt eivät nykyisin aina löydy tietään niiden luo, jotka osaavat antaa niille arvoa, tarvitaan välittäjäksi myös kaupallista toimintaa.

Kaikkeen tähän tähtää Tyyne-Kerttu Virkki-Säätiön toiminta.

The Happiness of Doing and the Joy of Creating

Handwork as its best is creative work, enriching the life of the doer, even when the result is meagre money-wise. - Omin Käsin 25.10.1963, Sylvi Kekkonen

The work of present-day people very often lacks the happiness of doing and the joy of creating, which are important also in the sense of sanity of the mind. Thus handwork, having in these positive traits, has a totally different kind of character than industrial production.

The rise of handwork is evident. It is of value. The increase in free time leads to the increase in interest in handwork. But it requires direction given by experts and good samples. We need artists and designers, students of tradition and experts, and skillful handworkers who produce unique objects professionally.

The inventory and information about the object traditions of the different provinces and regions lead to a happy solution concerning the samples and models. When the best examples do not always reach those who can best value them, commercial activity is also required.

This is the aim of the activity of the Tyyne-Kerttu Virkki Foundation.

Karjalan Kannaksen käsityöperinteet

Miten entisen Karjalan Kannaksen pientilojen naiset pystyivät vaateaitto-
jensa varusteissa kilpailemaan Länsi-Suomen vauraampien maakuntien tyttä-
rien luhtiaittojen tekstiilirikkauden kanssa?

Etelä-Karjalassa, mm. Kannaksella kansa talletti 1800 luvun lopun murros-
aikaan saakka kalevalaista runoutta ja muuta sellaista kansantietoutta, jossa
mm. oli heijastumia pakanuuden ajan lopulla Laatokan rantamilla vallinneen
vauraan ja verrattain itsenäisen karjalaisyhteiskunnan kulttuurista. Samaa
ikivanhaa perinteiden ja menneiden vaurauden aikojen kuvastelua ilmeni
myös Karjalan Kannaksen naisten käsityötuotteissa.

Omalaatuisimmillaan kannakselainen tekstiilikulttuuri oli *kansanpuvuissa*,
jotka kuoseltaan ja kirjonnaltaan olivat vanhakantaisimmat Suomessa ja säilyi-
vät myös kauimmin käytössä, paikoitellen vanhuksilla 1900-luvun alkukymme-
nille. — Etelä-Karjalan entisissä suurpitäjissä oli 'pitäjänpukuja', joita nyt
tuntemme uusittuina kansallispuvuiksi. Tummat punareunusteiset hameet, kir-
jaillut kauluksettomat sarkaviitat, hunnut, koristeelliset esiliinat, lautanauhat,
säppälit sekä rekkopaidat ja ortodoksien rikkaasti kirjaillut sorokkapäähineet
noissa Jääsken, Antrean, Kaukolan, Kirvun, Räisälän, Pyhäjärven, Rautu-Sak-
kolan ja Koiviston ym. puvuissa tuovat tuulahduksen kaukaisilta ajoilta. Rik-
kaasti kirjailluissa esiliinoissa esihistoriallinen pronssikierukkakirjonta on vai-
huttunut värikkääksi villalankakirjonnaksi, jossa mm. hakaristiaiheissa on nähty
pronssikierukkaornamenttien perinnettä.

Talojen tyttärille kuului lapsesta lähtien opetella koruompelua ja valmistaa
kansanpukunsa eri osat jo ennen miehelään menoa, usein isoäidin eli "ämmän"
opastuksella. Tytöt pitivät myös yhteisiä ompeluiltoja.

Mainittakoon kannakselaisten geometrinen kirjonta-aiheiden nimityksiä:
*haahtaset, haravaiset, siivilänpesoset, lättöpäät, aidalliset ja aidattomat revon-
nenät, konnikaisiin jalat, maailmankuvat, kolmikkoaidat, piikkitarhat, Tatjanan
ja Okron kuvat* jne. Varsinkin oli äyrämöisten sorokoissa ja paitojen rekoissa
kärsivällisyyttä kysynyttä kirjontaa, mutta runsaita ovat myös esiliinojen, näs-
tyykkien ja käsipyyhkeiden kuvioinnit luotoksittain ompeluin tai ristipistoin.
Omaperäiset nimitykset tarkoittivat erilaisia tähti-, neliö-, sakara-, risti-,
lehti-, yms. kuvioita, joita vanhakantaisessa ornamenttikassa on esiintynyt muil-
lakin kansoilla jo keskiajalla. Naturalistinen kukkaiskirjonta on myöhäisempää.
Raja-Karjalassa ja sieltä itään mentäessä mm. käsipyyhkeissä yleiset lintu-, he-
vos-, ratsastaja- ja muut ihmisaiheiset kirjonnat eivät olleet erityisen ominaisia
Kannakselle, missä "ihmisenkuvatkin" olivat tyyliteltyä jatkuvaa ornamenttia.

Kannaksen kirjontaa on toistaiseksi melko vähän tutkittu ja eritelty, aineis-
toa kuitenkin koottiin 1870-luvulta lähtien ilahduttavan runsaasti. Kun ylioppi-
lasosakunnat 1870-luvulla ryhtyivät tarmokkaasti museoesineitä keräämään ret-
kikuntien avulla, oli Kannaksella vielä aitat täynnä kansanpuvustoa, joka alkoi
silloin tulla vanhanaikaiseksi.

Kannakselaispuvusto säilytti omaperäisemmin vanhanaikaista leimaa kuin
ns. Raja-Karjala, jonne omaksuttiin aunukselaisten naapurien välityksellä enem-

män venäläisiä vaikutteita kuten sarafanityyppiset kretonkihameet, paitamekkojen eli rätsinöiden punaiset helmikirjonnat ja eräät päähinetyypit. Kannakselaiskäsitööt sen sijaan muistuttavat paljon Inkerin suomalaisten mallistoa.

Vaativattomissa taloudellisissa oloissa eläneet Kannaksen pientilojen emännät eivät pyrkineet käsitöissään kilpailemaan läntisen Suomen kanssa, mutta heidän puvustonsa omalaatuinen vanhoillisuus ja kirjonnin rikkaus säilyy Kansallismuseon runsaissa Kannaksen kokoelmissa arvokkaana muistona maamme entisestä kaakkoisosasta ja Laatokan rantamien muinaisen karjalaiskulttuurin jatkajaheimosta Etupäässä kannakselaiskirjontaa on Theodor Schvindt julkaissut "Suomalaisia ompelukoristeita" kirjassaan. Kotiteollisuus-käsitöihin on mainitusta julkaisusta jo vuosikymmenien aikana saatu paljon malliaineistoa. Lisäksi mm. käsityölehtori Aino-Inkeri Ollila ja taiteilija Laila Karttunen ovat julkaisseet ansiokkaita mallikirjoja Karjalan kirjonnasta ja sen sovellutuksista.

Täysivillainen paksu musta-valkea ruutuvaippa savutuvan uunin sivupenkillä eli kolpitsalla, joka sääntymässä tuvassa oli paras makuupaikka. Vasemmalla päänalusteline, jolle pantiin tyynt.

Julkaistu Omin Käsin-lehdessä 2/1965

TYYNE-KERTTU VIRKKI

ÄYRÄMÖISPUKU – Sakkolassa ja Raudussa

Äyrämöispuvulla on totuttu ymmärtämään rakenteeltaan melko samanlaista puhdastyylistä naisten pukutyyppiä, joka aikoinaan oli käytössä eteläisellä Karjalan Kannaksella, Äyräpään ja osaksi Käkisalmen kihlakuntien pitäjissä. Varsinaisia äyrämöispukuja olivat ne, joissa on rekkopaita, mutta ei liiviä. Näitä pukuja on aika paljon tallella paitsi museoissa myös muutamilla yksityisillä, koska niitä käytettiin joillakin paikkakunnilla vielä vuosisatamme alussa. — Äyrämöisten lisäksi asui muutamissa länsikannaksen pitäjissä savakoita, jotka olivat muuttaneet sinne muualta Suomesta 1700-luvulla. Heidän vaatetuksensa erosi huomattavasti äyrämöisten puvuista, lähinnä yksinkertaisuutensa ja mm. raidallisten hameittensa takia.

Alkuasukkaiden, äyrämöisten puvun muoto ja koristelu on saanut runsaasti vaikutteita etelästä päin, johon suuntaan asukkaiden kaupankäynti ja muu kanssakäyminen oli voimakasta. Näin muun Suomen kansanpuvut eroavat kannakselaisten vaatetuksesta, eikä niiden vaikutus tule esiin äyrämöisvaatetuksessa. Äyrämöispuku on aina kaunis. Ne pienet vivahteet, jotka erottivat eri pitä-

jäläiset toisistaan, ovat myös harkitun asiallisia ja kauniita tämänkin päivän silmillä katsottuna. Ommellessamme tämän päivän äyrämöispukua haluamme ilolla ja ylpeydellä säilyttää sen kokonaisvaikutuksen, värityksen jne. muuttumattomana.

Tutkiessamme esiäitiemme ompelemia vaatteita huomaamme kuitenkin, etteivät ne heidänkään käsissään pysyneet vuosikymmenestä toiseen aivan samanlaisina. He käyttivät hyväkseen älyään ja kokemuksiaan, saivat yksiä ja toisia vaikutteita ympäristöstään ja kehittivät pukuaan tarkoituksenmukaisemmaksi ja kauniimmaksikin. He omaksuivat mielellään myös uusia aineksia käyttöönsä, silloin harvoin kun niitä heidän ulottuvilleen ilmaantui: pellava muuttui puuvillaksi ja jokin koristepistoraita kaluunanauhaksi.

Miksipä emme mekin ommellessamme itsellemme äyrämöispukua käyttäisi vastaavasti hyväksemme nykyajan suomia etuja, koska teemme sen varmasti niin että vaateen luonteenomaisuus ei siitä kärsi. Ovathan nykyajan vaatimuksetkin jo erilaiset entisiin verrattuina esim. vaateen 'istumista' ajatellen. Täysin vanhasta jäljennetty ei enää tyydytäkään tämän päivän naista, ei ainakaan nuorta. Sentähden voidaan esim. rekkopaidan hankalin piirre, paidan vain suorista kappaleita yhdistelemällä ompeleminen, muuttaa käytännöllisemmäksi. Tällöin viistotaan vähän olkapäitä ja hiha sekä sen kiinnityskohta muodostetaan nykyisen miehenpaidan tapaan. Prof. U. T. Sirelius kirjoitti jo v. 1921 julkaisutussa Suomen kansallispukuja käsittelevän kirjansa alkulauseessa seuraavasti: "Jokainen kansa pyrkii ainakin kansallisissa juhlatilaisuuksissa esiintymään omana itsenään. Tästä johtuu, että ulkoasuissakin koetetaan tavoitella parasta, mitä oma kansa on luonut. Ajan mukaan kehittyä kuitenkin tekniikka ja sen ohella muuttuu makukin. Siksi on tärkeää, että sallitaan sen verran ajan vaatimuksiin mukautumista, että ne menettämättä kauneuttaan voivat olla edelleen iloksi kantajalleen". — Jotta emme tekisi karhunpalvelusta sille kulttuuriperinteelle, jota meidän pitäisi hellin käsin vaalia, on nuo muutokset tehtävä asiantuntemuksella ja tarkoin harkiten. Pienetkin virheelliset yksityiskohdat usein paljastavat tiedon, taidon ja ennen kaikkea pieteetin puutteen.

Karjalaisilla on Suomen heimoista rikkain pukuperinne, joka varsin kunnioitettavana henkisenä arvona siirtyi evakkojen mukana tänne, kauas koti-Karjalasta. Se on kansankulttuuria, jonka naiset kaikessa hiljaisuudessa, vaatimattomissa oloissa, loivat valmistaessaan pukimensa oman sielunsa kauneuspyyteitä tyydyttäväksi varman värisilmän ja aito kansallisen luonteen pohjalla. Nykyiset ja nousevat polvet arvostanevat näitä saavutuksia ja perintöjä.

Sakkola-Raudun puku on puhdas äyrämöispuku sekä malliltaan että väreiltään. Sen erikoisuutena on, että poimutettu hameosa kohoaa huomattavasti vyötärön yläpuolelle ja on kiinni ommeltu hartuuksiin eli olkaimiin. Hartuusniekkahameiden värit ovat alkuaan olleet punainen, sininen ja musta, mutta nykyään on käytössä miltei yksinomaan punaruskea tai tiilenpunainen, helmassa punakeltainen raitarimpu. Hartuososa on tummansininen, vuorillinen ja reunistettu punavalkoisella kaitaleella.

Paita eli pusero on kauniisti kirjailtu rekkopaita, joiden kirjontamalleja eli kuoseja on useita. Rekkonaissä paidoissa on pienempi kuin muissa äyrämöispukuissa. Sakkola-Raudun pyhäpukuun kuuluu hienosta pellavasta valmistettu

*Kannakselaisia vanha-
kantaisia tiheitä nyytin-
kipitsejä, osaksi värillisiä,
käytetty etupäässä
esiliinoissa.*

komealla nyytinkipitsillä, lankarimpsuilla ja runsaalla kirjonnalla koristettu pyhäesiliina. Toinen vaihtoehtoinen pyhäesiliina ns. talviesiliina oli villakuteinen. Entisajan vauraitten talojen emännillä oli monta koristeellista esiliinaa, vaihtelun varaksi.

Nykyään käytetään päällysvaatteena kokovillaisesta toimikkaasta valmistettua luonnonvalkoista, kauniilla ompelukoristelulla somistettua takkia eli viitaa tai kesällä pellavaista kostulia.

Sakkolan-Raudun pukuun kuuluu naimattomilla naisilla säppäli ja naimisisa olevilla sorokka- eli harakkapäähine, jonka käyttö museolöytöjen perusteella on kreikanuskaisilla vaimoilla ollut yleistä. Muilla kuin kreikanuskaisilla äyrämöisvaimoilla oli naidun naisen perinteisenä merkinä huntu, joka viime aikoina pienentyi nykyisen 50-pennisen kokoiseksi.

Runonlaulaja Larin Paraske teki Sakkolan puvun tunnetuksi ollessaan laulatettavana ja haastatettavana Sakkolassa ja Porvoossa. Kun kaksi tunnettua taiteilijaa ikuisti hänet maalauksissaan Sakkolan puvussa, tuli se tunnetuksi koko Suomessa, ulkomaillekin. Mainittakoon, että Larin Paraske eli niin suuressa köyhyydessä, että hän ei omistanut kaikkia kalliita pukuun kuuluvia vaatekappaleita. Mm. kuvista tunnetun valkean viitan osti hänelle Sakkolan kirkkoherra Neovius vasta ennen Parasken Porvoon matkaa. Larin Paraske oli itsekin taitava ja uuttera käsityöihminen. Parasken tyttärentyttären Mari Litmanen kertoman mukaan on Parasken kätten tuotteina jälkimaailmalle jäänyt noin sata rikaskuvioista harakkaa, jotka Paraske kirjaili naapurien emännille maksaakseen pikkuvelkojaan, mm. saunamaksujaan. — Saunaakaan kun Paraskella ei ollut itsellään.

Sakkola-Raudun puku

Hame

Kangas: ruskeanpunainen, täysivillainen tai puolivillainen siten, että kangassa on pellavaloimi.

Koko pituus: hartuuksien alareunasta 20—30 cm päähän lattiasta.

Leveys: lantion ympäryys + 30—40 cm = mallin ja liikkumisväljyyden vaatima kangasmäärä.

Koska hame on melko pitkä, on leveyden oltava sellainen, ettei siihen kompartu. Pituudesta ei voi tinkiä. Vuosisadan alkupuolella kehottaa kansallispukekirjallisuus tämän saman syyn takia varovasti viistoamaan hametta. Hameet leikataan tavallisesti loimen suuntaan yhdestä kappaleesta. Pellavaloiminen kangas on tällöin uutena jäykähköä, joten se ehkä vaatii ennen ompelemista pehmenyspesun. Varsinkin tässä Sakkolan hartuushameessa, joka kohoo noin 10—15 cm vyötäisten yläpuolelle, se voisi olla edullista. Esiliinan alla edessä ei ole poimuja. Halkio ommellaan etusivulle, esiliinan alle. (Huom! Tarkista hameen asento esiliinan ollessa päällä! Se ei saa riippua.) Helmaan ommellaan n. 6 cm levyinen keltainen mustaraidallinen helmus, joka on kevyesti laskostettu.

Hameen hartuukset. Kangas sinistä villaa ja siihen ommeltava vuori ohutta

palttinaa. Reunus raidallista puuvillakangasta. Vyötäröosan leveys valmiina noin 4 cm. Vinoreunaketta ommeltaessa supistetaan reunoja tarpeen mukaan. (Huom! Venytä vinokaitaleet silittäen ennen käyttöä, näin estetään reunojen venyminen).

Esiliinat olivat yleensä valkeita. Pellavainen pyhäesiliina oli hienoilla "päätte ja välinyytingeillä" nyplätty sekä runsaalla kirjonnalla somistettu. Arkiesiliina oli vaatimattomampi, usein raidalliseksi kudottu päätyen alhaalla palmikoituihin hapsuihin.

Sukat olivat sekä kesällä että talvella melkein aina valkeita.

Kengät olivat 1880-luvun alkupuoliskolla matalia paulakenkiä, joiden paulat käytettiin nilkkaan. Myöhemmin käytettiin matalia, paulattomia lipokkaita.

Hamekangas

Loimi valkaisuamatonta pellavalankaa n:o 20, tiheys 8 lankaa cm:llä. Kude tiilenpunaista villalankaa n:o 6, 12 lankaa cm:llä, ripsimäinen.

Valmiin kankaan viimeistely: Pesu haaleassa miedossa vedessä, huuhtominen ja silitys nurjalta puolelta.

Liivikangas

Loimi mustaa ja kude tummansinistä villalankaa n:o 6, tiheys 8 lankaa cm:llä. Sidos 4-vartinen toimikas. Huom. Liivin kaava on vino viivattu alue.

Puserokangas

Loimi ja kude valkaisuamatonta pellavalankaa n:o 30, tiheys 12 lankaa cm:llä. Kangas haudotaan miedossa lipeäpitoisessa vedessä, hierotaan käsin, huuhdotaan, venytetään suoraksi ja silitetään kuivana.

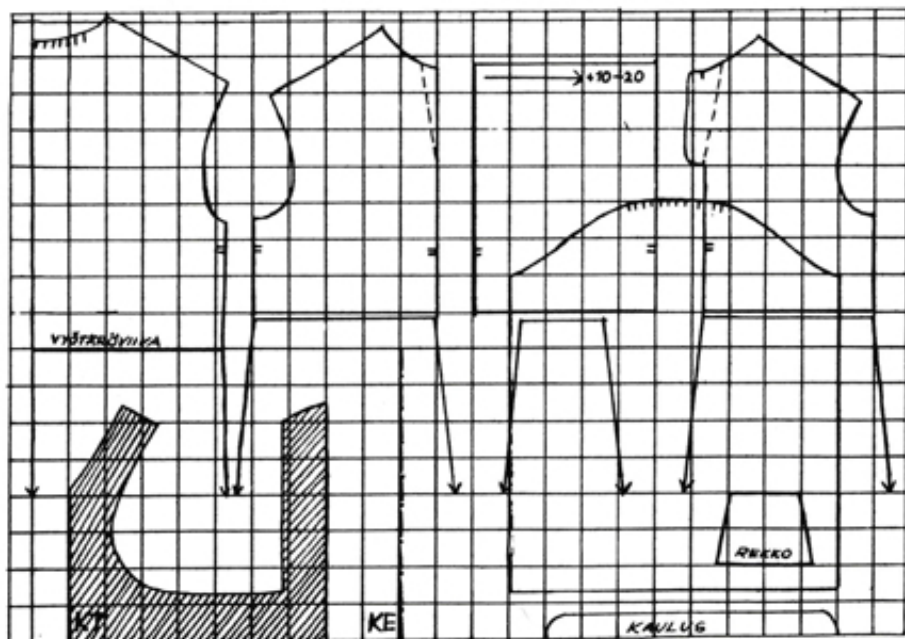
Rekkopaita

Rekkopaita (hiha) 6, hiha.

Hameen hartuukset.

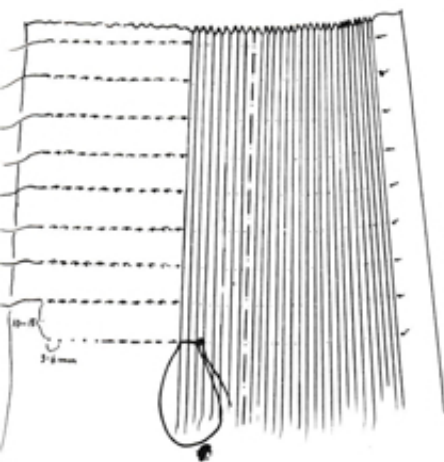
Rekkopaita (koko noin n:o 42). Ruudun suuruus 5x5. Aliset (16, 26 ja 36) leikataan alushameen pituiseksi tai lyhyemmäksi. Katkoviivat etukappaleissa osoittavat, mihin kohden reunat voidaan siirtää paremman istuvuuden aikaan saamiseksi.

4. Takakappale, 1. Oikea etukappale, 3. Rekkokangas (lev. 35—45) 2. Vasen etukappale, 7. Kaulus, 5. Valmiin rekon suuruus.

Hartuukset

Rekkopaita

Rekkomalli: Schvindt. kuva 163 nimellä: Räänikkälajia.

Rekon suuruus: korkeus 8 cm, lev. alhaalla 12 cm, lev. ylhäältä 10 cm.

Kangasta: leveyttä 4—5 x valmis leveys valmiina, pituus noin 30—40 cm eli kaulasta alas niin, että se hyvin riittää hameen yläreunan alle.

Ennen rekon kirjomista kangas poimutetaan apulangoitin tiukaksi poimupinnaksi. Jos kangas on ohutta, on syytä ommella rekkopaimujen kohdalta kaksinkertaiseksi. Näin eivät rekon alapuolelta vapaiksi jäävät poimut muodostu epämukavan runsaiksi. Kankaan oikealle puolelle merkitään poimujen kohdat piirtämällä ne pistein aina samoille lankasuorille sekä pysty- että vaakasuoraan. Poimutuslankojen väli määrätään sen mukaan, miten kangas taipuu, tavallisesti 12—15 mm. Pisteiden välit kokeillaan kankaan mukaan niin pieniksi kuin voidaan (tässä 5—6 mm.) myös liiallisen poimumäärän muodostumisen takia. Poimutuslangat ommellaan kestäväällä langalla siten, että pisteiden väli otetaan neulalle. Näin lyijykynällä piirretty piste jää poimun pohjaan eikä näy oikealla silloin, kun poimutuslangat kiristetään. Rekon leveys saadaan aikaan poimutuslankoja sopivasti kiristämällä. Langat päätetään hyvin. Niitä ei pureta pois. — Näin ommellen rekon koristelun ei tarvitse jatkua yli sauman paidan puolelle niinkuin vanhoissa museopaidoissa, joissa pohjan erilaisuus koristelun kohdalla usein häiritsevästi näkyy.

Paita eli pusero on kauniisti kirjottu. Niiden kirjontamalleja eli kuoseja on monia — Th. Schvindt: Suomalaisia ompelukoristeita — ja niiden värisävytys ilmenee samasta kirjasta. Eräs sata vuotta sitten elänyt asiantuntija kertoi: ”Kyllä äyrimöiset paljo värriin ruukkasiit, vaan niitä kaikki sai omasta maasta muuta kuin sinihiltä toivat kaupunnista. Mustaa saivat niityiltä lähteistä; pellopientareet ja raunijot kasvoit mataroi, millä painoit punaista...” jne. — Pistot ommellaan poimujen harjoihin mallin mukaan. Laajemmat koristepinnat ommellaan vaakasuorasti ”virvittäin” pujotellen edes takaisin niin, että rekon oikealle reunalle jää langasta hapsut, ja kääntymiskohtaan vasemmalle, sepäluoreunalle ommellaan samalla tiheä, tasainen pistorivi. Ensimmäisen langan pujotus ylhäällä aloitetaan siten, että mallin ruudutus leviää rekon keskeltä symmetrisesti molemmille sivulle. Rekon alareunaa koristaa useimmiten nk. löytyhapsu. — Kaulus ommellaan kaksinkertaiseksi ja muodostetaan kaarevaksi ompelemalla yläreunaan muutamia poimutuslankoja, jotka kiristetään sopivasti (2—3 cm) ja prässätään muotoonsa ennen koristelua. Vasta kauluksen kiinnittämisen jälkeen ommellaan viimeiset koristepistot. Silmut soljen kiinnittämistä varten ommellaan 0,5 cm:n päähän reunasta ja niin pitkiksi, että paljin voidaan pujottaa sisään.

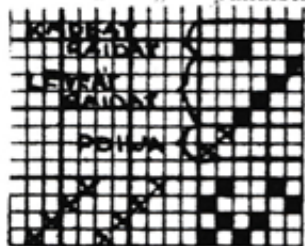
Naimattomat naiset käyttivät päässään säppäliä, joka oli noin 1,5 cm leveä punainen verkanauha ja johon oli kiinnitetty tinaisia nastoja. Vaimoilla oli huntu joka viimeisinä käyttöaikoina oli enää vain nykyisen 50 pennin kokoinen. Kreikanuskoiset vaimot käyttivät päässään varsin kauniisti kirjottua sorokkaa eli harakkaa. Sen niinkuin koko äyrimöispuvunkin näemme varsin edustavana Larin Parasken yllä Kansallismuseota vastapäätä Hesperian puistossa. Vanhat paidat on valmistettu katesaumalla ommellen. Nykyään käytetään paljon edestakaissaumaa, jolloin konepistot eivät häiritse kokonaisuutta. Ajan säästämiseksi ja aitouden saavuttamiseksi voisi nykyään ommella katesauman ensimmäisen ompeleen koneella ja toisen käsin päämpistoin. Samoin kostulin saumat.

Esiliinan nyplätyt pitsit
Jokaisen alotusneulan kohdalle on merkitty parien lukumäärä roomalaisella numerolla. Nypläyksen kulku selviää neulajärjestyksestä joka on merkitty tavallisin numeroin. Nypläys tapahtuu melkein yksinomaan kokolyönneillä, paitsi punaisella merkityt parit nyplätään liinalyönnein, sekä sinisellä merkityn kohtaan nyplätään palmikko eli jamikka. Reunapitsin oikeaan reunaan tehdään hapsutus siten, että hapsupari vedetään neulan avulla noin kaksi senttiä ulos pitsin reunasta ja yhdistetään jälleen kokolyönneillä reunaneulaan.

Esiliina

Loimi valkaisuematonta pellavalankaa n:o 20, tiheys 10 lankaa cm:llä. Kude raanulankaa. Kudejärjestys pohjassa.

3x	{	4 lankaa valkoista	Esiliinan alareuna
		2 „ punaista	
		1 „ sinistä	
		2 „ punaista	
		4 „ valkoista	
		1 „ sinistä	
1 „ punaista			

8 lankaa valkoista	Hapsut 3 solmuriiviä = 2 cm.
2 „ vihreätä	
2 cm punaista	
2 lankaa vihreätä	
2 „ valkoista	
3 cm pitsipointinta	
2 lankaa valkoista	
2 „ vihreätä	
2,5 cm punaista	
2 lankaa vihreätä	
2 „ valkoista	
1 sm punaista	
4 lankaa valkoista	

Hapsut 3 solmuriiviä = 2 cm.

Sakkola-Raudun puvun pyhäesiliina

- Esiliinan kaikki revinnäisosat ommellaan valmiiksi. Kaikkiin ommellaan kapea 3 mm päärme käsin nurjalle puolelle. Langan poisvetäminen taitteiden kohdalta helpottaa kääntämistä.
- Välipitsit ja kankaat yhdistetään aivien nurjalta.
- Esiliinan yläosa poimutetaan ja siihen ommellaan erillinen vyötörökaitale, johon on helppo kiinnittää pirtanauha solmimista varten.
- Pitsien päät vahvistetaan etupistoin kiinnitettävällä kangastilkulla.
- Reunapitsi kiinnitetään aivien nurjalta, alkaen keskeltä edestä, kulmat joko valmiiksi nyplättyinä tai ommeltuina ennen kiinnittämistä.

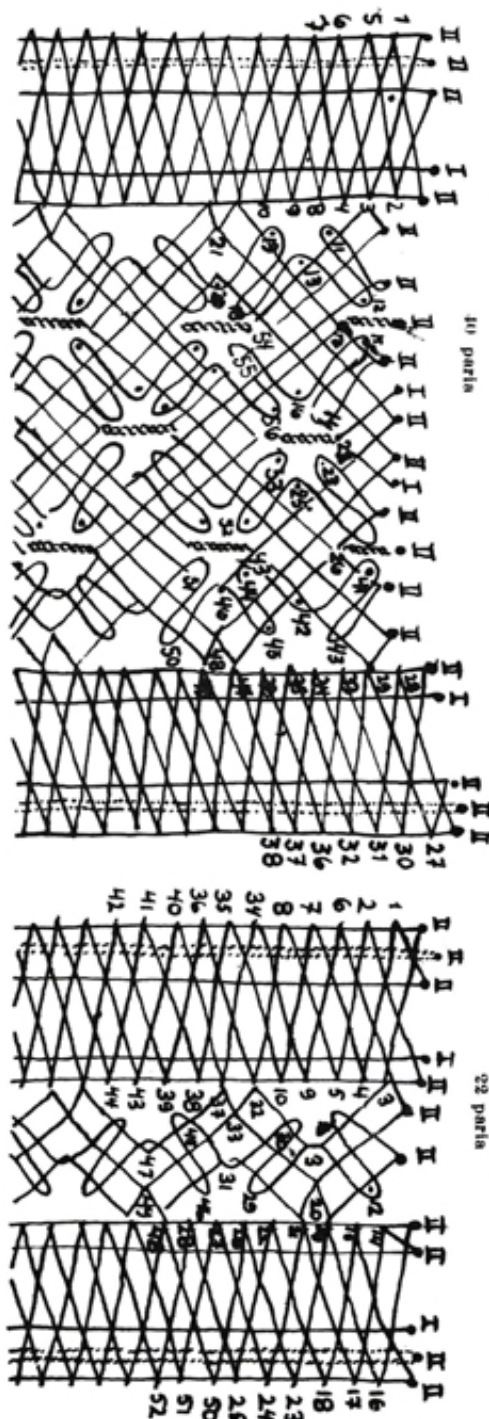
Etupistokirjontaa vuoroin sinisellä ja punaisella langalla. Punaisesta etupistosta lähtee sininen, varrellinen kolmio alas, helmilanka n:o 8.

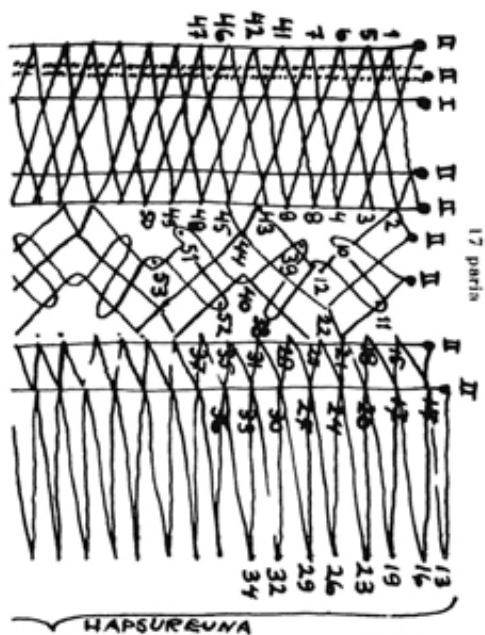
Kulmasta kulmaan ommeltujen sidepistojen varaan ommellaan hämähäkin tapaan nasta. Tämän kulmakoristeen voi myös jättää kokonaan pois.

Joka toiseen neliöön keskelle punainen täplä etupistoin revinnäisen valmistuttua. Helmilanka n:o 8. Ristiin ommeltujen sidepistojen varaan ommellaan pieni nasta hämähäkin tapaan.

Varsipisto punaisella helmilangalla n:o 8.

Kaikki revinnäiset joutsenolaista reikäompelua. Luvut tarkoittavat purettujen ja purkamattomien lankojen lu-

Päänauha.

kumäärää. Poikkeuksena joutsenolaisesta reikäompelusta on kappaleessa 2 oleva vahvistamaton ristikkopohjainen revinnäinen, joka on ommeltu paulapistoin. Lanka Tampellan nypläyslankaa n:o 70—100.

Esiliinan pirtanauha

Nauhan kutominen esitetty OK 3/1965.

Loimi villalankaa n:o 7. Pohjassa langat yksinkertaisena, kuviolangat kaksinkertaisena.

Luontiohje:

	2 lank. kelt.
	2 „ punainen
	2 „ sinistä
	2 „ keltaista
3x {	3 „ 2 valk. 2 pun. = kuviolanka
	3 „ 2 „ 2 sin. = „
	3 „ 2 „ 2 pun. = „
	2 „ keltaista
	2 „ sinistä
	2 „ punaista
	2 „ keltaista

Kude valkoinen, joko samaa lankaa kuin loimi tai ohutta kaksinkertaista villalankaa. Nauhan leveys valmiina 1,3 cm.

Helminauha

Leveys 6 cm. Loimi villalankaa n:o 6, tiheys 10 lankaa cm:llä. Kude valkaisematonta pellavalankaa n:o 30. Sidos palttina.

Luontiohje:

3x {	2 lank. tummansinistä
	8 „ tiilenpunaista
	2 „ vihreätä
	8 „ kirkaankeltaista

Päänauha

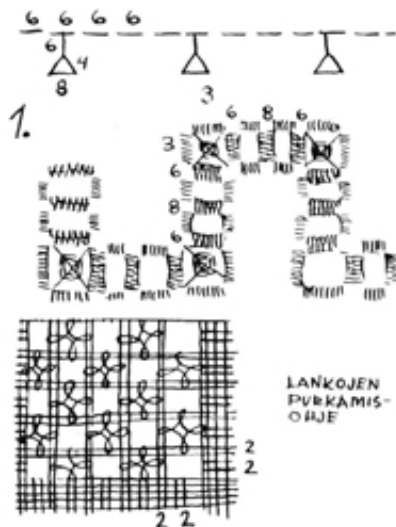
Ohutta kaksinkertaista villalankaa.

Luontiohje:

- 2 lank. punaista
- 2 " sinistä
- 3 " 2 valkoista, 1 punainen
- 3 " 2 " 1 "
- 3 " 2 " 1 vihreä
- 3 " 2 " 1 "
- 3 " 2 " 1 punainen
- 3 " 2 " 1 "
- 2 " sinistä
- 2 " punaista

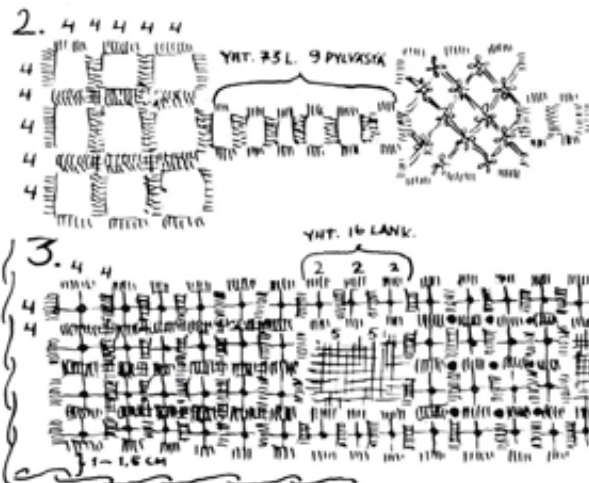
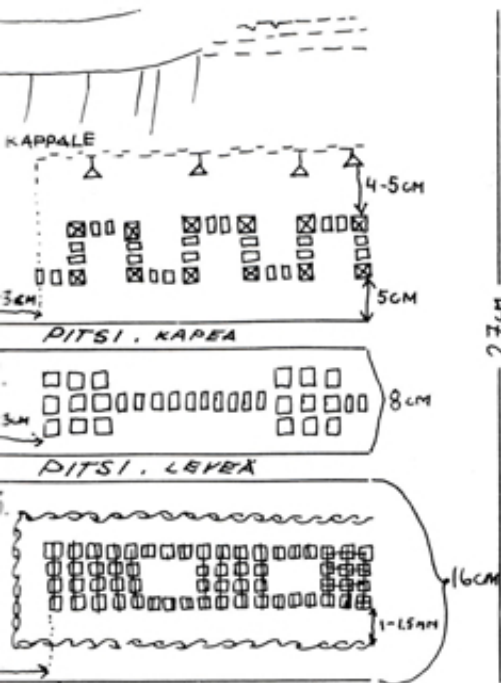
Kude valkoinen. Nauhan leveys 1,3 cm.

Kuvat piirtänyt Alli Touri. Puvut on valmistanut Tyyni Vahterin ohjauksella v. 1949 Kansallismuseon alkuperäismallien mukaan Toini Valkosen ja Tyynne-Kerttu Virkin aloitteesta Helmi Vuorelma Oy.

Etupistokirjontaa vuoroin sinisellä ja punaisella langalla. Punaisesta etupistosta lähtee sininen, varrellinen kolmio alas, helmilanka n:o 8.

Kulmasta kulmaan ommeltujen sidepistojen varaan ommellaan hämähäkin tapaan nasta. Tämän kulmakoristeen voi myös jättää kokonaan pois.

Joka toiseen neliöön keskelle punainen täplä etupistoin revinnäisen valmistuttua. Helmilanka n:o 8. Ristiin ommeltujen sidepistojen varaan ommellaan pieni nasta hämähäkin tapaan. Varsipisto punaisella helmilangalla n:o 8.

Kaikki revinnäiset joutsenolaista reikäompelua. Luvut tarkoittavat purettujen ja purkamattomien lankojen lukumäärää. Poikkeuksena joutsenolaisesta reikäompelusta on kappaleessa 2 oleva vahvistamaton ristikkopohjainen revinnäinen, joka on ommeltu paulapistoin. Lanka Tampellan nypläyslankaa n:o 70-100.

Äyrämöispuvun paidansolki hopeaa. Reunan koristelu pakotettua, keskustan kaiverrettua.

Kanneljärven kansallispuku

Kansallispuku, suomalaisen arvokas juhlapuku, puku jonka valmistamiseen ennen vanhaan uhrattiin aikaa ja vaivaa. Nykypäivinä on löydetty monia vanhoja malleja, jotka on muokattu uudelleen tämän päivän suomalaiselle naiselle Kansallispuvut valmistettiin alusta loppuun saakka itse, kankaat kudottiin käsin, taidokkaat kirjonnat ja nypläykset vaativat runsaasti aikaa ja vaivaa.

Kanneljärvellä esiintyy kaksi kansallispuikutyyppiä. Savakkopuvun sommiteluun on käytetty lähipittäjistä, pääasillisesti Uudeltakirkolta saatua aineistoa. Kanneljärvihän erotettiin omaksi pitäjäksi vasta vuonna 1925. Puvun sini-punainen hame on palttinaksi kudottua villakangasta, pusero valkoista pellavapalttinaa samoin esiliina, jonka reunassa on nyytinkipitsi. Liivi sekä hamekankaasta leikatulla vinokaitaleella reunustettu tasku ovat mustaa verkkaa. Solki on vaskea ja pitkähapsuinen natsi (naineen naisen päähine) on virkattu mustasta villalangasta ja koristettu pitkillä silkkihapsuilla.

Kanneljärven äyrämöispuvun täysivillainen liivi ja hame ovat siniset, palttinaksi kudotut ja hieman vanutetut. Hame on "plisoitu" pystylaskoksille, jotka entisaikaan tehtiin panemalla laskosteettu hame kuumien leipien väliin. Sekä hame että liivi on reunustettu punaisella. Valkoinen pellavapalttinaesiliina on somistettu nyytingillä tai nyplätyllä pitsillä ja sen koristeena on lisäksi sekä kirjontaa että kotitekoista kuviollista nauhaa. Pellavaisen paidan päantie on reunustettu punaisella langalla omelluilla ketjupistoilla. Toinen paitatyyppi on ns. rekkopaita. Vaimojen päähineenä kuuluu pukuun huntu, tytöillä on päässä "säppäli", nauha, jossa on teräviä tinanastoja. Ne estävät poikia kumarumasta liian lähelle.

Puku on esitelty Omin Käsin-lehdessä 3/1956, 2/1963 ja 2/1970. Valmistanut Kanneljärven Käsiköyry Oy.

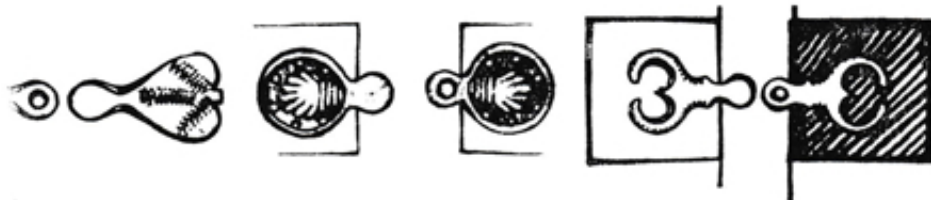
Savakkopuvun kaksi vaihtoehtoista taskua: toinen on somistettu hamekankaasta leikatulla vinokaitaleella, toinen koristelu on aikaansaatu leikkaamalla pohjakankaaseen reikiä, joiden alle pannaan punaista ja vihreää verkkaa. Reuna kiinnitetään pykäpistoin. Lisänä keltaisella ja valkoisella villalangalla ommeltua hajakirjontaa. Vyönauha kummassakin puna-musta-valkoista.

Äyrämöispuvun paita valkoista pellavapalttinaa.

Rekko tehdään karminin viivahtavalla punaisella ja vähän sinisellä pumpulilangalla. Pujotetaan ryppyn harjojen läpi etupistoja työpiirustuksen mukaan. Jokainen poimuryppy on laskettava tarkkaan, mutta sileään paidan osaan rekon pohjan molemmin puolin on piirrettävä kuviot.

n. 25—35 cm levyinen kangaskappale on vedetty neulalla säännöllisille pystyrypyille (plisoille) ja kiinnitetty paidan rinta-aukkoon.

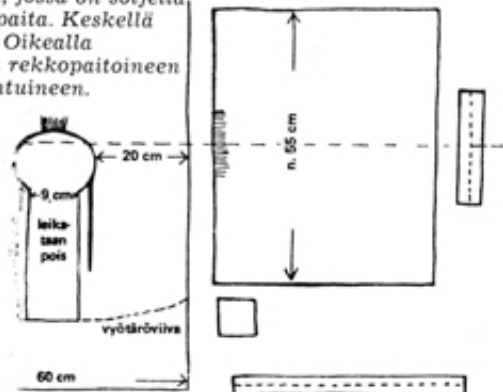
Rekon teko on tarkkaa ja tiheää käsityötä. Sen pujottaminen alkaa paidan sepäluksen reunasta ja päätetään vasemmalla puolella alle. →

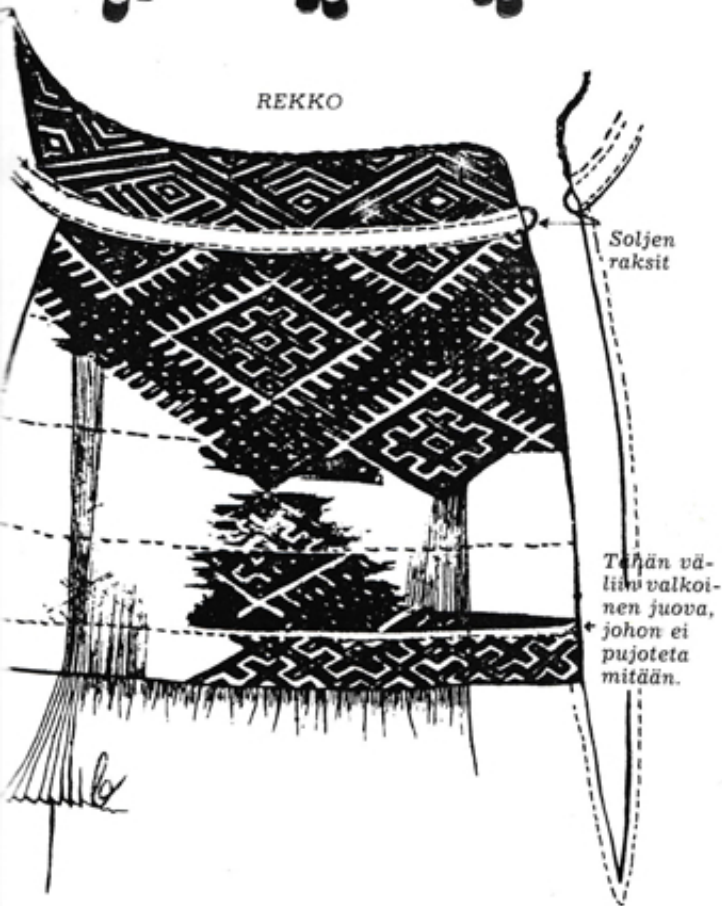
Äyrämöispuvun liivin eli tankin hakaset, vaskea. Alla punainen verkkapalanen.

Kanneljärven kolmikko: Vasemmalla äyrämöispuku, jossa on soljella kiinnitettävä paita. Keskellä savakkopuku. Oikealla äyrämöispuku rekkopaitoineen ja vaimon huntuineen.

REKKO

Soljen raxit

Tähän väliin valkoinen juova, johon ei pujoteta mitään.

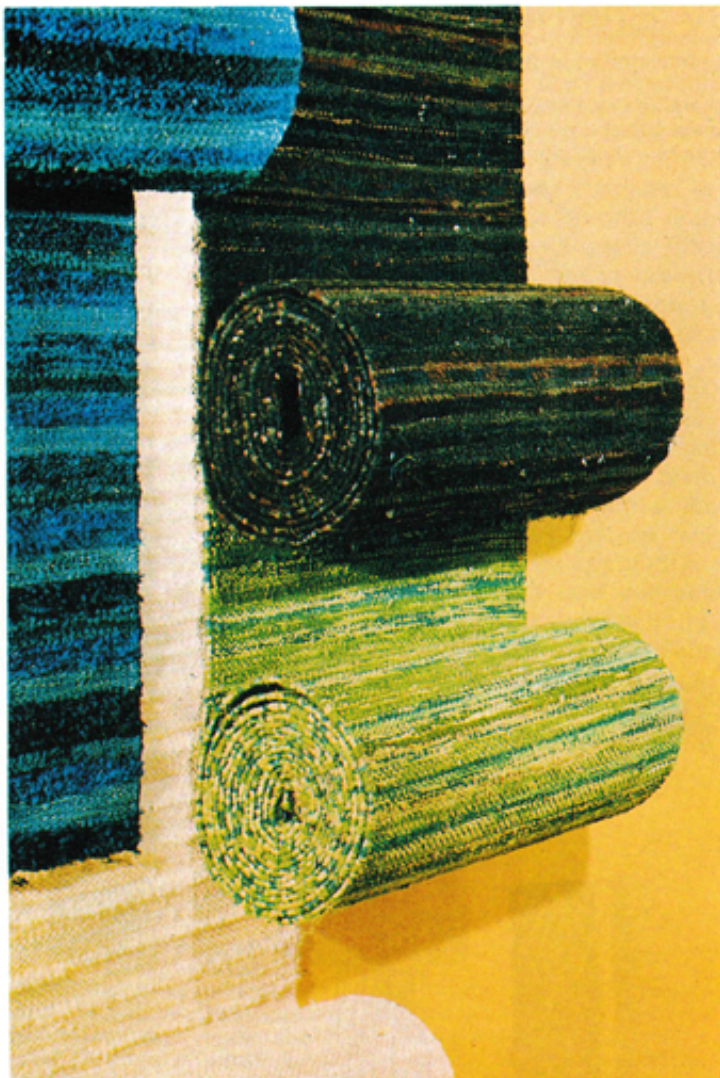
Rintaedusta rypyttään säännöllisillä pystypistoille ja vedetään poimulankojen avulla 9 cm levyiseksi tanakaksi rekon pohjaksi, sekä kiinnitetään paidan rintaaukkoon. ↓

Leveys riippuu siitä, kuinka pieniä plisoja tekee. Hihansuu on samanlainen kuin kauluskin.

Kanneljärven puvut on Kanneljärveläisen insinööri Herman Määttäsen toimeksiannosta piirtänyt Alli Touri Kansallismuseon mallien mukaan ja valmistanut Vokki Oy. Mallipuvut omistaa Eteläkarjalaisen Nuorisoseurojen Liitto.

Räsymattoja ...

Vokki 20-vuotta juhlanäyttelyssä esiteltyjä räsymattoja, kuuluvat Käsityömuseon kokoelmiin. Suunnitellut Tyyne-Kerttu Virkki.

ja raitoja

Raidallisia rohdinkankaita ja villapeite Vokki 20-vuotta juhlanäyttelystä v. 1967.

Äitini kukkaikkunat

Mirja Tissarin suunnittelema sohvatyynysarja "Äitini kukkaikkunat" Omin Käsin-lehden juhlanäyttelystä v. 1970. — Kuvat Tuovi Nousiainen.

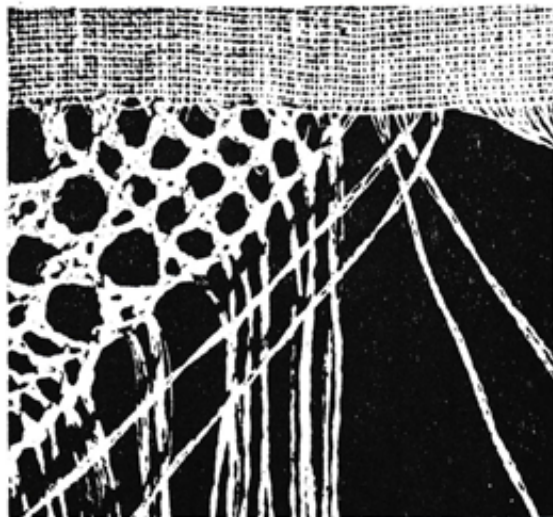
Nyytingin palmikointia

Kannakselaistytöjen esiliinan koristelua

Kankaaseen jääneet loimien päät eli tutkat met on kansanomaisissa töissä usein käytetty koristeellisena reunauksena. Myöskin kudelankoja purkamalla voitiin saada aikaan samanlainen koristelu. Sitomalla, ryhmittelemällä ja palmikoimalla loimilankoja eri tavoin muodostettiin kauniita reunuksia. Erikoisesti Karjalan Kannaksen vanhoissa kansanpukujen esiliinoissa on runsaasti palmikkokoristelua. Uutta Kanneljärven kansallispukeua valmistettaessa on tämä kaunis työ, jonka juuret ulottuvat myöhäisempään rautakauteen asti, herätetty jälleen henkiin. Kansallismuseon kokoelmassa on tällaisia esiliinoja useampia. Vielä niin myöhään kuin v. 1923 sai maisteri Tyyni Vahter tällaisen "pääkkäisen" esiliinan museon koelmiin. — OK 3/1956.

1

2

3

4

5

1. Esiliinan helman palmikointi. Kangasta palmikointia varten purettaessa on jätetty osa kudelankoja paikoilleen työn helpottamiseksi. Loimilangat eivät näin pääse sotkeutumaan ja niitä on helppo käsitellä. Kudelankoja saa jäädä kuitenkin vain niin vähän, että palmikoitavien loimilankojen irroittaminen käy vaivattomasti. Kuvasta selviää myöskin kuinka pitkät palmikoimislangat tarvitaan seusteessa pitsiin. Tässä työssä 25 sm.

2. Työskenneltäessä käännetään puretut langat sivuun. Tavallisesti ennen otettiin vain yksi loimilanka kerrallaan, mutta kun tämä kangas on ohuempaa otetaan palmikon päähän useampia loimilankoja. Yhteen päähän kuuluvat langat pyöräytetään toistensa ympäri muutamia kertoja ja alapäähän sidotaan solmu, jolloin ne pysyvät yhdessä työskenteilyn ajan. Säikeet risteilevät kuvassa näkyvällä tavalla sekä palmikossa, että verkkomaisessa osassa.

3. Koristeellisen verkkomaisen osan valmistaminen. Kaksi tämän osan säieparia yhdistetään nelisäikeiseksi palmikoksi, joka risteilee harvan osan keskellä kulkevan palmikon kanssa.

4. Palmikointi päättyy "patsaisiin", jotka antavat koko pitsille tukea ja kestävyyttä. Patsaan muodostaa rivi makramesolmuja.

5. Patsaat yhdistetään sitomalla viereisten patsaiden solmuja muodostavat säikeet yhteen tavalliseksi umpisolmuksi. Tämän jälkeen kierretään solmittu säie ja tukilankana ollut toinen säie yhteen ja päähän tehdään solmu. Kun lankain päät on tasattu on koristelu valmis.

Kanneljärven savakko-puku, jota sommiteltaessa on käytetty lähipitäjistä, pääasiallisesti Uudeltakirkolta saatua aineistoa. Kanneljärvi erotettiin omaksi pitäjäksi vasta 1925. Puvun sini-punaraitainen hame on palttinaksi kudottua kangasta, pusero valkoista pellavapalttinaa samoin esiliina, jonka reunassa on nyytinki pitsi. Liivi sekä hamekankaasta leikatulla vinokaitaleella reunustettu tasku ovat mustaa verkkaa. Solki on vaskea ja pitkähapsuinen natsi (naineen naisen päähine) on virkattu mustasta villalangasta ja koristettu pitkillä silkkihapsuilla. →

Kuva Jorma Poutanen.

Kalevala Koru Karjalan Kannaksella

Suomen ja suomalaisten historian ja varsinkin esihistorian tulkkeja ovat vanhat museokoromme, joiden jäljennökset ovat kalevalakoruina tulleet tunnetuiksi laajalti maamme rajojen ulkopuolellakin.

Esihistoriallisia löytöjä on tehty monin paikoin eri puolella Suomea, aina Lappia myöten.

Tällä hetkellä korujen valinnan, niiden historiallisen taustan tutkimisen ja valmistuksen valvonnan suorittaa Kalevala Korun arkeologi kiinteässä yhteistyössä Kansallismuseon kanssa.

Kalevalakoru on käsite, joka on tullut laajalti tunnetuksi ympäri maailmaa.

Muoti on tavallaan yleismaailmallista. Syrjäiset kansat omaksuvat vaikutteita historian polttopisteessä olevilta kansoilta, ja köyhät valmistavat rikkaiden malleja halvemmista materiaaleista. Siten muodin aikaansaannokset ovat vaihtelevia, vaikkakin suuntaus on sama.

Toisaalta se, miten jokin kansa kykenee soveltamaan vallitsevaa muotia oman elämänsä tarpeita varten ja luomaan sen pohjalta uutta, on eräänlainen mittapuu arvosteltaessa kansan henkistä luomisvoimaa ja kehitystasoa. Käsiytytys, että kukoistava kansallinen käsityötaito versoisi täysin omasta maaperästään, on useimmiten väärä, sillä monenlaiset esikuvat ja vaikutteet ovat tavallisesti olleet sitä muovaamassa. Kuitenkin eri kansat, vieläpä saman kansan eri yksilöt, näkevät muodin yksityiskohdat toisistaan poikkeavilla tavoilla, ja näin voi yhteisen alkumuodon perusteella syntyä eri maissa aivan erilaisia muunnelmia.

Ristiretkiajan Karjala on tullut kuuluisaksi rikkaista hopea-aarteistaan. Karjalainen korusto syntyi Länsi-Suomen viikinkiajan koruston pohjalta, mutta se sai paljon vaikutteita itäisiltä suomensukuisilta kansoilta ja nämä hyvin erilliset tyylivirtaukset saivat aikaan Karjalassa omaperäisen koristetaiteen synnyn. Sitä paitsi juuri sen ajan Karjalassa harjoitettiin turkismetsästyä, verotettiin lappalaisia ja käytiin kauppaa gotlantilaisten ja novgorodilaisten kanssa, mikä kaikki loi taloudelliset edellytykset kulttuurin nousulle.

Niinpä esim. kauneimmat suomalaisista hevosenkenkäsoljista syntyivät ristiretkiajan Karjalassa. Ne poikkesivat ulkonäöltään suuresti Länsi-Suomen hevosenkenkäsoljista, jotka useimmiten olivat pienikokoisia pronssista valettuja ja yksinkertaisin viiva- ja pistekuvioiden koristettuja. Itä-Suomessa taas viitan- ja hunnunsoljet tehtiin lehdenohuiksi, jotta kallista hopeaa ei kuluisi kovin paljon, mutta sitäkin suuremmiksi, että Karjalan korukaivertajilla piti olla runsaasti tilaa kasvi- ja nauha-aiheisia koristeluja varten.

Emännän puvun kaunein koristus muinaisessa Karjalassa oli viitan hopeinen hevosenkenkäsolki. Se taottiin ohuista levyistä, mutta koristeltiin kauttaaltaan ornamenteilla, joita kaiverrettaessa ei hetkiä laskettu. Soljen pintaan syntyi karjalaisista kasviornamentiikkaa, jossa epäsymmetriset yksityiskohdat koostuivat tasapainoiseksi kokonaisuudeksi. Sellaiseen taituruuteen kuin tuol-

RIIPUS SAKKOLAN SIPILÄNMÄESTÄ

Tämän korun esikuva lienee valmistettu Pohjoismaissa 1000-luvulla, vaikkakin se kuuluu aarteeseen, joka on kätkeyty maahan vasta myöhemmin. Sen yhteydessä löydettiin näet joukko hopeakoruja Karjalan ristiretki-ajalta (n. 1100—1300 jKr), tuolta ajanjaksoilta, joka on ehkä jännittäväintä aikaa Suomen esihistoriassa. Pakanuuden ja kristinuskon taistelut ihmissieluista heijastuvat Karjalan kätkölöydöissä, jotka sisältävät kotimaisten esineiden lisäksi muualta tulleita rahoja ja koruja.

METSÄPIRTIN RANNERENGAS

Tämän korun malli on saatu kultaisesta rannekorusta, joka on peräisin viikinkiajalta (800—1050 jKr.), ja löydetty Metsäpirtistä. Viikingit eivät olleet vain ryöstöretkeilijöitä, vaan myös taitavia kauppamiehiä, jotka ymmärsivät rauhallisenkin merenkulun tuottaman hyödyn. Varsinkin ruotsalaiset olivat luoneet pohjaa kaupankäynnille perustamalla siirtokuntia Venäjän suurten jokien varsille, ja näin avatulla vesitiellä oli suuri merkitys idänkaupan väylänä. Idäntie kulki osittain Laatokan kautta ja Laatokan rannalta. Metsäpirtin pitäjästä on löydetty kultainen ranne rengas, joka lienee joutunut kätköönsä jonkin varjagiruhintaan välityksellä. Onko se uhrilahja hyvän matkan saamiseksi tai kiitokseksi merihädästä pelastumisen vuoksi, vaiko ahdistetun kauppamiehen kätkö, on mahdotonta sanoa.

loin ristiretkien aikakaudella eivät kansanomaiset taidetakoajat ole myöhemmin yltäneet, eivätkä myöskään nykyajan kaikkeen pystyvät koneet kykene vanhojen ornamenttien herkkyyttä tavoittamaan.

Vain taitavan käsityöläismestarin sormissa syntyy karjalainen hevosenkäsölki.

Taiteellisessa mielessä Karjalan korut ovat tasoltaan korkeinta, mitä Suomen rautakaudella on tarjottavanaan.

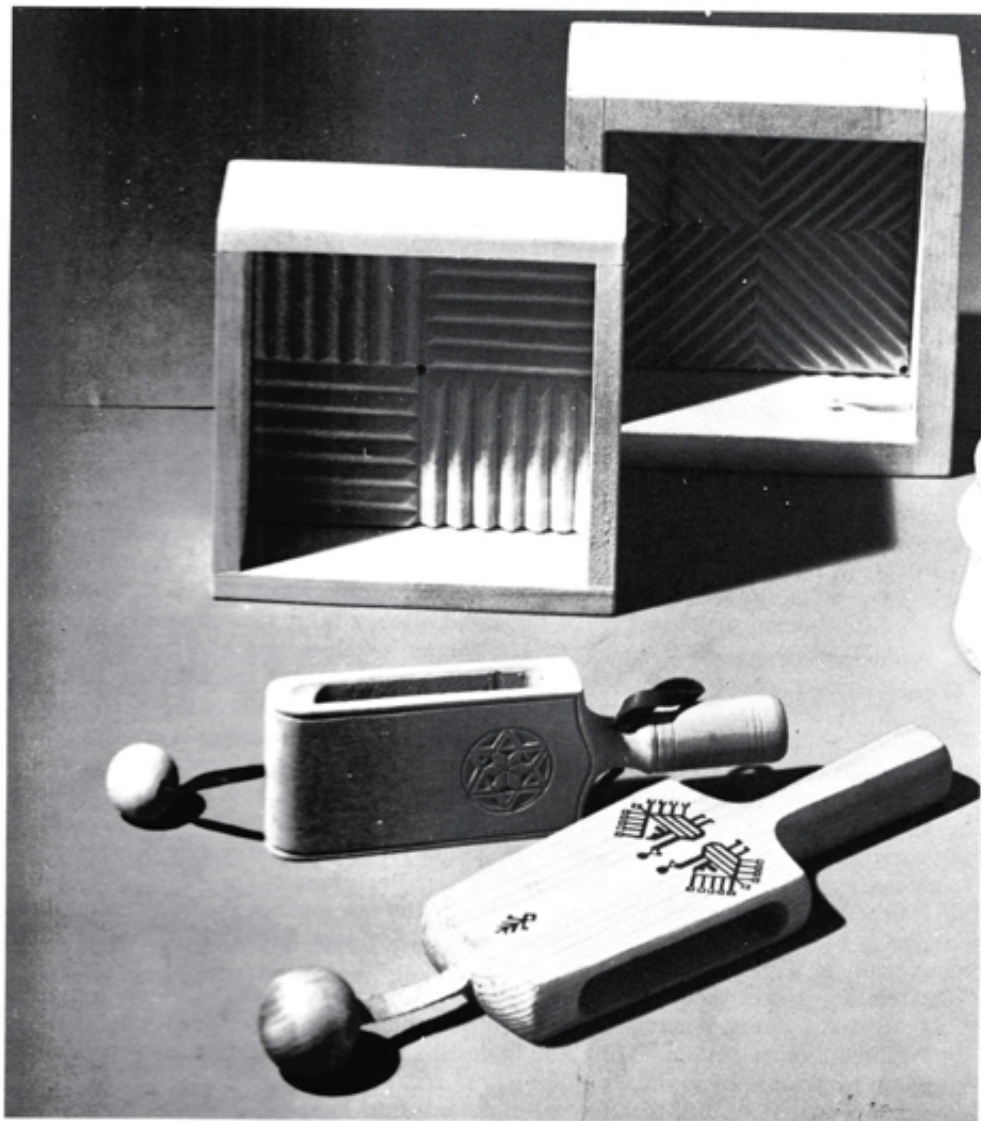

Puukello- räikkä ja hannunvaakuna

Puukello on monimuotoinen käyttöesine, jonka alkuperä on ilmeisesti kirkollinen. Joka tapauksessa alkuperä juontaa vuosisatojen takaa. Puukelloa on käytetty ja käytetään edelleenkin ortodoksisissa luostareissa sananmukaisesti herätyskellona. Luostareissa on ollut käytössä useitakin puukellotyyppisiä, mutta juuri tämä joensuulainen Karjalan Talon tyyppi on kello, jota soittaen päivystävä munkki on herättänyt luostariveljiään varhaishetkien jumalanpalveluksiin. Näin tapahtuu luostareissa vielä nytkin. Puukello on kulkenut meille Bysantista ja siirtynyt tämän pitkän matkan nimenomaan luostarista luostariin. Mutta puukelloa on käytetty myös vähemmän uskonnollisiin tarkoituksiin, ja siinä mielessä se on aikoinaan levinnyt kaukaa etelästä tänne idän kauppamatkittajien pitkin. Puukelloa on käytetty Venäjällä moniin tarkoituksiin, mm. postiljoonit ovat ilmoittaneet niiden avulla liikkeistään, ja niin puukellon käyttö on saanut monia maallisia muotoja. Tiedetään, että paimenet ovat käyttäneet sitä karjakellona pitääkseen laumansa kurissa ja aivan meidän päivinämme se on palvellut ruokakellona monissa talouksissa. Varsinkin luovutetulla alueella Laatokan Karjalassa puukello tunnettiin, mutta jossain määrin se on ollut käytössä myös Pohjois-Karjalan alueella. Ruokakellona käytetyn puukellon ääni kantaa laajalle alalle, onhan sen kokokin ollut verraten suuri. Alkuperäisen luostarikellon koko on puolen metrin luokkaa, ja sellaisen kellon ääni kuuluu ulkonakin sopivalla säällä kilometrien taa.

Hannunvaakuna on taikamerkki, jota on käytetty erilaisissa esineissä suojana pimeitä voimia vastaan. Sitä on esiintynyt Länsi-Euroopassa, Ruotsissa, Suomessa, Virossa ja Itä-Karjalassa. — Se tunnettiin kansanomaisena ornamenttina ainakin jo 1600-luvulla. Usein hannunvaakuna koristi muka juustokehää, jossa se alkuun toimi suojamerkinä. Hannunvaakunalla suojeltiin Ruotsissa karjaa noitien ja pahojen ihmisten vastaan ja Norjassa Hannunvaakuna vedettiin jouluiltoina tervalla tuvanoveen. Juustokehän pohjaan leikattiin tavallisesti viivakoristeisia kuvioita, kuten juuri hannunvaakunoita, sekä ristejä ja muita taikamerkkejä, jotka koholla jääneinä painanteina koristivat juuston pinnan. Esimerkiksi torikaupassa kuviot edustivat myös jonkinlaista tavaramerkkiä, etenkin jos niihin sisältyi talon puumerkki. Nykyään hannunvaakunaa käytetään perinteisen tavan ohella myös mm. käsityöalan vertauskuvana sekä museoiden opasmerkinä.

Lähteet: U. T. Sirelius, Suomen kansanomaista kulttuuria ja Toivo Vuorela, Suomalainen kansankulttuuri. WSOY

Tunnelmallinen iltapäivä Larin Parasken tyttärentyttären seurassa

Sakkolan Metsäpirtin kuulun runotyttären Larin Parasken Lapanaisista kilometrin päässä sijainneesta Vaskelan kylästä lähteneellä tyttärentyttäreellä MARI LITMASELLA korkeasta iästään huolimatta vielä nytkin on muistinsa lokeroissa muistoja isoäidistään. Mummon luokse lapsena piiperrettiin tämän tästä lettusia maistelemaan.

18. 10. 1898 Tiikkerissä syntynyt Mari — aamunvalvoja varainen — viettää nykyisin ikäpäiviään eteläisen Karjalan leppeillä leveysasteilla. Tähän kirjaan tulevaa erikoishaastattelua varten käsityöneuvos TYYNE-KERTTU VIRKIN kanssa löysimme Marin Lappeenrannasta Koulutie 46:sta, missä Marilla uskolisten sydän- ja uskonystäviensä Rautiaisten kodissa oli vastaanotto. Aika: helteisen elokuun iltapäivä 1980.

Mie se nykysii vaa täll viisii käyn kyllää, lausahtelee Mari, jonka hersyvä iloisuus ei voi olla tarttumatta ensitapaamiseen huolella valmistautuneeseen haastatteliijaankaan.

Pienet ne olivat ankaralla työnteolla leipänsä irrottaneiden entisten vähäosaisten tupaset Vaskelankin kylässä. Siell' myö kaikk Tommiloist. Iivannoist, Millilöist ja Kirlöist jotekute eletti. Ja tietyst Tatjana-mummoin, Nait-täti, Vasu-ennoin ja sisarukset Tanel, Kaapre, Aapro, Jussi, Nanu, Anni ja mie Mari. Jos ei miun kotonain olt hääppöist aineellist elloo, sitäki vähemmä sitä ol Mummolass. Näin muistelee lisää Mari: Muutaman askeleen päässä Mummon pirtin ovesta tuli jo vastaan seinä. Vaan perällä häämötti pöydän korkeudelle lattiasta laitettu vuode. Heijan ja Mummon sylin lisäksi tupasen ainoa lämmin paikka. Syys- ja talvikylmillä kelpasi leikeissä ja lepertelyissä elävän lapsilauman istuskella poppanan lämmittävässä suojassa. Mutta kevään ja kesän auringon armaudessa tupasen käyttiin lapsuuden hillittömällä menolla käytiin sisään ja ulos lakkaamatta. Ja Mari jatkaa: Jos vielä illalla Mummolaan piipahdettiin, nähtiin mitä vain kestävän Mummon päivän töittensä jälkeen kirassin kelmeässä valaisuksessa nyökyttelevän käsitöittänsä parissa. Perinteisillä käsitöillään — mm. yli 100 Sakkolan kansanpuvun harakkaa — Mummo maksoi isompiosaisten naapuriensa lahjoittamat avut, jopa saunassa käymiset. Mummolla kun ei ollut omaa saunaa. Kaivo toki oli.

Larin Parasken tyttärenlapsille jäi sellainen käsitys, että Mummolla tuntui aina riittävän aikaa. Mummolta virsikkäitä laululoita ei kuitenkaan lapsilla ollut lupa jäädä kuuntelemaan. Niitä kun pidettiin jotenkin jumalattomina tai ainakin maailmallisina tai sopimattomina.

Ikääntymisen myötä Marille on siunaantunut kauneutta elolle. Nupustaan

aukeavan nuoruutensa hurmassa Mari uskoi mieheen, avioitui Häyrylle. Yhteistä ovat kaksi lasta. Tytär ja poika.

Säiniöläiset naapurit ja muut kylännaiset ja -miehet vieläkin muistanevat hyvään uskoon tuodittautuneen, aviossaan perusteellisesti kariutuneen, mitään työtä pelkäämättömän, kaikkeen ryhtyvän ja kaikessa aikaansaaneen Marin hyvin. Ei silloin ollut aikaa eikä kannattanut udella edes itseltään mitä tapahtui ja miksi? Miehen lähdettyä kotoa Marin ja lasten elo ei olisikaan edistynyt ilman Marin tarttumista kaikkiin saatavissa oleviin töihin. Kuitenkaan ei ole elo Maria alistanut. Naurusuulla Mari vieläkin muistelee elämänsä rääkkiä ja loputtomia puurtamisiaan.

Elämän iloista, huolista ja suruistakin siinnee perinteisen runonlaulamisen muistamiseksi Marista valitettavasti ei enää ole. Ajan armottomaan tyhjään ovat nohtuneet Larin Parasken laulamisen ja tietämisen rikkaat luvut, joita lapsuuden ja nuoruuden elämänvimmassa kielloista huolimatta kyselemättä, hiljaa ja vaieten tuli kuunneltua ja opittuakin. Mutta uskonnollisävytteisen ja muun laulamisen lahja Marilla vieläkin on tallella. Uskollisen ystävänsä kanssa Mari esittääkin osittain ulkoa useita pitkiä lauluja. Kuten: Totuus meidän sydämiimme / valon kirkkaan heijastaa. Ja: Voiko löytää kauniimpaa / kuin on Luojan luoma maa. Silmälasit auttavat lukemisessa ja laulun sanojen löytämisessä. Puhdas, sointuvainen ääni värähtelee vieläkin, kun kaikki yhdessä muistellaan muutamia kansanlauluja. Kuten: Iso lintu merikotka. Ja on tyttöillä punapaula. Kahtena talvena käymänsä kiertokoulun ajoilta Mari muistaa patistaa mieleensa virrenkin: Mä olen niin pienoinen.

Mökissään, omassa lämpimässä pilttuussaan Mari nykyisin elelee mukavasti. Kodinhoitaja siivot ja ruoat käy tekemässä. Vällii mie pistihen pihalle ilma kantta kurkkailemassa. Kesäisin ihastelen kukkasia ja katselen lintuja. Toisinaan annan katseeni liukua lämpimän eteläisen myötä. Toisinaan taas viluttavan pakkasen kourissa jähmettyneeseen pohjoiseen päin. Aina kuitenkin kohti Taivasta, minne ollaan matkalla kaikki. Moinaan en tunne olevani yksin. Nythän on aikaa itselle ja aikaa olla hiljaa. Tulemistahan ja lähtemistähän tämä Elämä on. Kun vain ei runonlaulannan juurille kaipaava muisti sukeltelisi tyhjää.

Hyvä täällä on ollaksein / armas aikaellaksein on Marin viesti lapsille, kaikille ystäville ja kaikille, jotka vielä hänet muistavat. Metsäpirtin elomailta entisiltä on pitkä matka eteläisen Karjalan leppeille maille. Vaan täälläkin tuntuvat omat kähköset kukahtelevan ja omat lintuset livertelevän. Näin lausahtaa kaunis Mari, maan kuulun Larin Parasken tyttärentytär. Ja Elämän sävelen löytäneenä ja kaikesta kiittämään oppineena norjasti ja runollisesti haastava, silmillään eloisuutta sädehtivä Mari — ulkoiselta näöltään ilmetty Larin Paraske — heläyttää heleän naurun ja tansahtaakin ilkkurisuuttaan. Sitten rutistaa lämpimät Näkemisiin — tervehdykset pukehissa puhtahissa / valkehissa vaattehissa. Ja muistelee jo eläessään legendaarisen Larin Parasken elon kiveryyttä. Ja mesi-leipiä.

Larin Paraske

Sanan ja neulan haltijatar

Kynä ja sivellin ovat usein sopineet samaan käteen, mutta silti jää taas uudelleen miettimään Larin Paraskan monipuolisuutta. Hän ei tosin koskaan pitänyt kynää kädessään, mutta silti sai kunnianimet Kanteletar ja Suomen Runotar. Ei hän myöskään pidellyt sivellintä eikä piirrintä kädessään, mutta on ollut "pistelemässä" alkua nykyiselle taidekäsityöllemme. Tämän todistaa mm. Th. Schwindt, kuulun "suomalaisia koristeita"-teoksen julkaisija. "Olin tutustunut mm. siten niin kuuluisaan Larin Paraskeen, josta tuli vastainen opastajani suomalaisen ompeluornamentiikan alalla. Tarkkamuistinen kun oli, hän muisti sekä vanhat runot että harakkojen nimet paremmin kuin kukaan muu." Kun Schwindt mainitsee, että runonlaulajatar oli tehokkaasti auttanut häntä myös ompelutöiden tekotapojen selvittelyssä, paljastuu Larin Paraske paitsi laulun myös neulan ylivoimaisen kyvykkääksi haltijattareksi.

Päähineitä hän on ommellut monia. Vikkelä on ollut varmaan Larin Paraskan neulakin, kuvaillut yhtä vuolaasti kuin hänen eloisa kielensä. Samoja latuja noudattelee muutenkin neula kuin laulukin. Tunteen tulisuutta ja syvyyttä ilmaisevat tulenpuna, hiilenmusta ja uskollisuuden tumma keltaväri, herkkyyttä taas taidokas pistojen käyttely, joka pystyy tuomaan kuvioiden koukeroina julki sulavaa siroutta. Pähineen kokonaisuus kaartuu jalon ylevästi, mutta siinä hyppelevät sirot kuviot yhtä keveän helposti kuin oli pulppuillut tuon merkillisen monena läikehtivän naisen nauru. — T-K V.

Kaksi Larin Parasken runoa

Itkuvirsi ystävälleen A. Neoviukselle tämän muuttaessa
Sakkolasta Porvooseen 1890

"Kui työ nyt viereksentelet viki-vierahaisii,
siin tuki tuntemattomii ihalaisii ilman ristittyisii,
Kovakorvasetha ne ovat kylmäkylkiset,
vikivierahaiset,

siell tiellä tietämättömillä.
Mihis mie nyt viereksentelen,
kuhus mie suurina suntakaamuisin?
Työ heittelette miun nyt ikuikäväisille,
jättelette miu tuki-turvattomaks, ani armottomaks.

Mistä mie nyt teitä kuuluksentelen,
suurin suntakaamuisin?

Mie kaihojelen iltasilla iki-myöhäsin,
kerkiäsill' kesokiireihill.

Kaihojelen kaunehoisill,' marjakankahilla,
kaihojelen sorsiaisilla sotkuvalkamilla."

Itkuvirsi miehensä Gavrilin kuoltua:

"Miksis sie jättelit miut iku-ikäväisille,
tuki-turvattomaks, aniarmottomaks?

Kehes mie nyt turvaelen, vaimokuluinen,
iltaisella, iki-myöhäisen, tai aamuisilla anivarhaisin?
Kovakorvaset, kylmäkylkiset on ne
viki-vierahaiset, kylinkyntäjäiset."

Tiedot antoi Mari Litmanen ja hänen ystävänsä Kerttu Partinen 24. 11. 1980
Lappeenrannassa.

Virkki-Käsityö museo

Käsityö museo on ollut kasvavan kiinnostuksen kohteena. Sekä ulkomaiset että kotimaiset vieraat tuntuvat arvostavan asiantuntemuksella koottua "yhden asian" museota. Eniten ihastusta ovat herättäneet itäkarjalaisen käsityötaidon ainutlaatuiset rikasmuotoiset työt. Kansallista kokoelmaa täydentävät kiintoisasti eri maista kootut, perinteistä kansankäsityötä edustavat työt ja esineet.

Kotimaisista kävijöistä ovat suurimman ryhmän muodostaneet Martat sekä Maa- ja Kotitalousnaiset, kotiteollisuuskoulut ja erilaiset terapiaryhmät.

Ulkomaisia ryhmiä ja yksittäisiä kävijöitä on vierailut mm. Pohjoismaista, Italiasta, Ranskasta, Saksasta ja Yhdysvalloista. Myös useat eestiläiset ovat käyneet tutustumassa museoon. Vieraiden välityksellä on kulkeutunut eri puolille maailmaa monia näytteitä perinteisestä suomalaisesta käsityöstä.

V. 1979 yhteensä 945 ja eri tilaisuuksissa 520 henkilöä.

V. 1980 yhteensä 680 ja eri tilaisuuksissa 524 henkilöä.

Museotoiminta

Asiantuntijajäsen fil.tri Toini-Inkeri Kaukonen. Muut jäsenet: hum.kand. Saara Luukannel, tekstiilitaiteilijat Ritva Puotila ja Mirja Tissari, ylitarkastaja Pirkko-Liisi Kuhmonen.

Pr-toiminta

Päätoimittaja Tytti Niiles, liikunnanopettaja Soili Borgström ja isännöitsijä Matti Myllyniemi.

Talkootoiminta

Virkki Käsityö museon esineistöä, tähän mennessä noin 700 esinettä ovat luetteloineet hum.kand. Saara Luukannel, taiteilija Lyyli Hurme ja maisteri Siiri Valli. Lisäksi talkootyötä ovat tehneet eri tilaisuuksissa emännyydestä vastanneet opettajat Tellervo Järvelä ja Soili Borgström. Talkootyötä ovat tehneet niin ikään Irma Ahlgren, Pirkko Anttila, Aaro Asikainen, Ilmi Haapio, Manja Haltia, Aune-Mari Kairinen, Raita ja Maaria Karpo, Aune ja Eino Kerminen, Liisa Kiesiläinen, Anne Lindeberg, Eero Mattila, Eeva Meloni, Irma Nypelö, Elsa Suomalainen, Eva Taimi, Doris Tawast, Aune-Marjatta Tujunen, Aire Urjamo, Liisa Vallioja.

Tavaralahjoitukset vv. 1979—1980.

Tavaralahjoituksina on saatu kamreeri Irja Turusen jäämistöstä vaate- ja taloustavaraa sekä kaappi ja ompelukone. Esineistön myynnistä on saatu n. 2 000 mk. Maanviljelijä Esteri Salli Vammalasta on lahjoittanut vuosisadanvaihteesta peräisin olevan arvokkaan seinätekstiilin ja rouva Kaisu Melartin Vammalasta saman ajan linavaatteita. Lahjoituksina on saatu erilaisia arvokkaita käsitöitä Virkki-Käsityö museon kokoelmiin seuraavilta henkilöiltä: Et. pohjalaiset seura eteläpohjalaisen viirin, Aaro Haapio Helsingistä linavaatteita, Sakkolan osastoon on saatu rovasti Joonas Laurilan luovuttamana Sakkolan kirkon avaimet, Loja Lökki neulakintaat, M. Marttinen sokeripihdit, Martta

Oinonen Helsingistä liinavaatteita, Eva Taimi Helsingistä eestiläiset kirjokintaat, Rauni Turtiainen Kerimäeltä nenäliina, Elli Laila Väre Pusulasta liinavaatteita, Soili Borgström ja Matti Myllyniemi joulukuuset ja koivupuuta koristeluun.

Arpajaisiin voitoiksi Maija Aaltosen öljyvärimaalaus, Kylli Kosken grafiikkaa, Yhtyneet Kuvalehdet Oy:n lehtiä ja useita pienempiä esineitä.

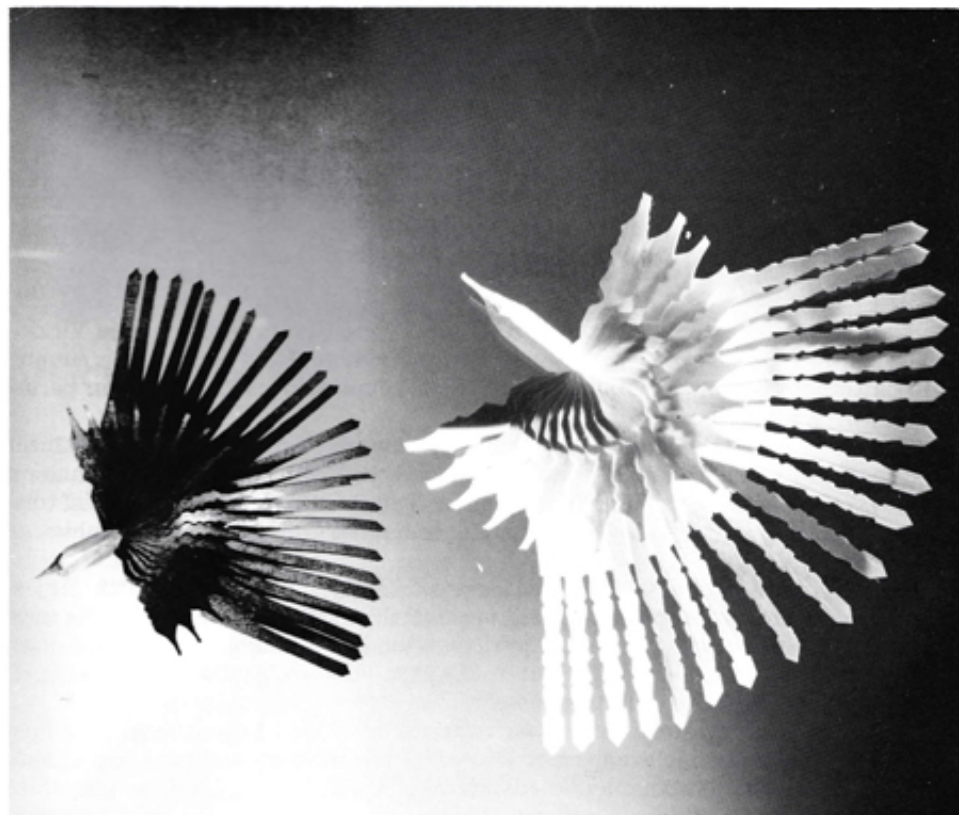
Ostot Vokki Oy:ltä

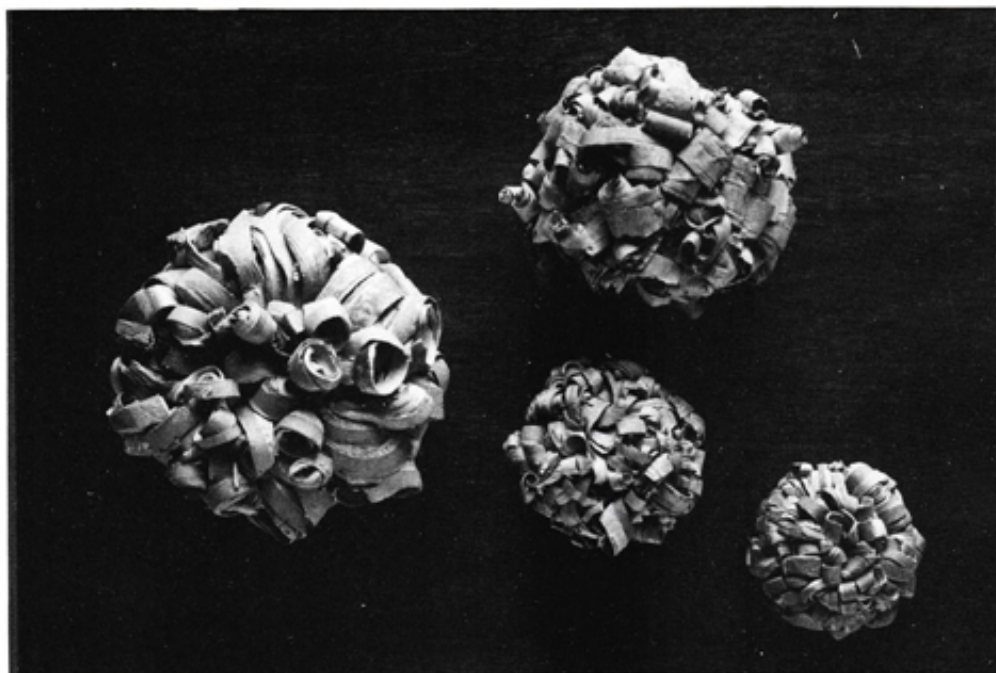
Margaretha Ahlstedt-Willandt kuvakudos, Työne-Kerttu Virkin suunnittelemat 2 kpl poppanoita ja iso punapointaliina.

KOP Keski-Töölö on antanut tilaisuuden Vokki Oy:n tavaroiden ikkunaesittelyyn.

Yhdestä puusta Joel Nokelaisen veistämiä lintuja.

Perinnetapahtumat 1979 – 1980

Säätiön toiminnasta ovat ottaneet vastuun Tyyne-Kerttu Virkin ohella Virkki-Käsityömuuseon Ystävät, erityisesti sen Perinnetoimikunta. Toimintaa on suunniteltu ja toteutettu vapaaehtoisin voimin. Käsityömuuseota on hoitanut sen perustaja Tyyne-Kerttu Virkki.

Säätiön sääntöjen mukaan Virkki Käsityömuuseon Ystävät ovat järjestäneet erilaisia tapahtumia yleisötilaisuuksina, joissa erityisesti karjalainen perinne on ollut keskeisenä. Säätiön toiminnan rungon ovat muodostaneet vuosittain toistuvat, määrättyyn aiheeseen keskittyvät perinnetapahtumat sekä eri juhla- ja vuodeaikoihin liittyvät näyttelyt.

Perinnetapahtumien sarjaa on laajennettu ja uusi näkökulma avattu järjestämällä myös heimo- ja kansainvälistä perinnettä edustavia tilaisuuksia. Ne ovat olleet erityistapahtumia tai ne on pyritty sitomaan ajankohtaisiin, yhteiskunnassa esille otettuihin teemoihin, kuten "Lapsen vuoteen", jolloin mm. keskityttiin lasten leikkiperinteeseen Karjalassa.

Opetuspäivät ovat kuuluneet myös toimintaan. Niiden tarkoituksena on "pelastaa" jo häviämässä olevaa, vain joidenkin henkilöiden osaamaa karjalaista käsityötaitoa, kuten lautanauhan, neulakintaan ja virpovitsojen tekoa, joka taito tulee tallentaa ja elvyttää.

*Lapsen vuoden tapahtuma
23. 10. 79 Käsityömuuseumissa.
Porolahden päiväkodin
lapset leikkivät opettajansa
Liisa Säyrän ohjatessa.
taustalla Aune- Mari
Kairinen ja hanuristi
Tuula Huttunen.*

Vuosi 1979

17. 1. Kuusenkaristajaisissa erityisopettaja Aune-Mari Kairinen kertoi kuuseen liittyvistä länsi- ja itäsuomalaisesta perinteestä. Kansanmusiikkia esittivät Raita Karpo ja Eveliina Pokela. Nuuttipukki, Liisa Vallioja "johti". Nuuttipukki vastasikin yhdessä illan jouluemännän, Martta Ritvasen kanssa viihtyisästä tunnelmasta.

15. 2. Laskiaisriehassa, laskiaissunnuntain perinnetapahtumassa, oli monenlaista ohjelmaa, kirpputori sekä hernerokkaa, kahvia ja piirakoita. Laskiaisvieraat tutustuivat samalla esillä olevaan näyttelyyn, erityisesti Kerttu-Liisa Jääskeläisen painokankaisiin.

17. 3. Korinäyttelyyn liittyneessä yleisötilaisuudessa FM Eeva Reed esitelmöi heijastuskuvien ja näytteen korien valmistuksesta ja käytöstä eri puolilla maailmaa. Hänen mukaansa korien valmistusperinne ulottuu kauemmaksi kuin esim. saviastioiden. Parhaimmillaan korien teko on korkeatasoista käsityötai-detta.

Vuosi 1979

7. 4. Virpojaiset oli pääsiäisajan karjalainen perinnetilaisuus, joka keräsi satapäisen yleisöjoukon. Virpojaisvieraat toivotti tervetulleiksi Pirkko Anttila. Virpojina olivat janakkalalaiset Liisa ja Eino Kurki sekä heidän lapsensa Juhana ja Johanna. Myös pääsiäismunia litsattiin. Lehtori Suoma Jantunen kertoi pääsiäisperinteestä ja Raita Karpo heläytti kansanlauluja Aaro Asikaisen säestäessä viululla.

23. 5. Kevät keikkuun tulevi oli omistettu muodille. Tilaisuuden oli suunnitellut ja toteuttanut FM Aune-Marjatta Tujunen Tekstiilivaltuuskunnasta. Esitykset juonsi Paula Sihvonen ja musiikista huolehtivat Hilikka Sonninen ja Martta Eerola, joka esitti Midinetin ja Neulan. Näytökseen osallistuivat Kaisa Heikkilä, Hilja-Maria, Pukukoppi, Kaisa Mäkelä, Heidi Leveelahti, Gullkrona Hemslöjd sekä Ulla ja Stina.

18. 9. Syyskauden avajaiset vietettiin Tyynen-päivän merkeissä. Tapahtumaan liittyi myös tavanmukaisesti Sakkolan Kiviniemen markkinat, jolloin herkuteltiin mm. Kiteen piirakoilla. Kirpputori aikaansaatiin lahjoitetuilla talustavaroilla yms.

4. 10. Yleisötilaisuudessa tutustuttiin Vokki-Virkissä samanaikaisesti avoinna olleen tekstiiliopettaja Irma Veriön näyttelyn omaleimaisiin käyttöteksteihin ja värikkäisiin kuultokudoksiin. Taiteilija näytti yleisölle lapinaiheisia käsityöntekotapoja, joihin hän oli tutustunut toimiessaan Lapissa opettajana.

23. 10. Lapsenvuoden tapahtumassa Porolahden päiväkodin 3—6 -vuotiaat lapset esiintyivät lastentarhanopettaja Liisa Säyrän ohjaamina. Musiikkiinopettaja Tuula Huttunen soitti suomalaista kansanmusiikkia harmonikalla oppilaansa kanssa. Toimittaja Liisa Lääveri lauloi karjalaisia pehmeäsointisia tuutulauluja ja kertoi säkeitten ja erilaisten leikkien taustasta.

27. 10. Merikanto-matineassa säveltäjän tunnelmallisia lauluja esittivät Kaarin Haartti ja Anna-Maria Louho Hilikka Sonnisen säestämänä. Laulunopettaja Kyllikki Ala-Härkönen, joka itsekin on laulanut Merikannon säestämänä, kertoi tästä aikansa suositusta säveltäjästä ja oopperalaulajatar Solveig Parmasmaa esitteli Oskar Merikannon elämäntyötä ja säveltämistä.

30. 11. Kuusenkoristajaiset oli alkutahtina joulunäyttelyn avaukseen. Illan johdattelijana ja jouluhengen luojana oli Työne-Kerttu Virkki. Ohjelmassa oli Kauppakorkeakoulun kvartetin laulua, nurmijärveläisen oppilastrion esityksiä musiikinopettaja Riitta Laasion johdolla ja Aune-Mari Kairisen lausuntaa. Jouluemäntä oli Maritta Ritvanen ja tupaan tuotiin joulun alkamisen merkiksi valtaisa vastaleivottu leipä. Kuusi koristeltiin ja Liisa Valliojan ja säestäjänä toimineen Mirja Melonin johdolla leikittiin joululeikkejä. Illan vieras, kirjailija Eeva Kilpi, kertoi lapsuusmuistojaan Hiitolasta. Hän totesi karjalaisten hajallaankin säilyttäneen yhteenkuuluvaisuutensa ja elämänuskonsa. Kirjailijan mukaan karjalaisuus elähdyttää myös nuorta polvea. Eeva Kilven esityksen innoittamina laulettiin yhteisesti "Kotimaani onmpi Suomi" Työne-Kerttu Virkin säestäessä.

Vuosi 1980

15. 1. Kuusen karistajaisissa kerrattiin joulunajan perinnettä. Ohjelmansuorittajana olivat erityisopettaja Aune-Mari Kairinen, toimitusjohtaja Martta Ritvanen, taiteilija Liisa Vallioja, maisteri Eeva Meloni, majuri Aaro Asikainen, käsityöneuvos Tyyne-Kerttu Virkin toivottaessa vieraat viihtymään.

13. 2. vietettiin laskiaista. Vieraaksi oli saatu kanneljärveläinen kotitalouslehtori Irja Seppänen-Pora, joka esitteli kolmatta painosta kirjastaan "Apposkaalista mantsikkamöllöön", kannakselaista ruokaperinnettä. Kirjan kauniitten värikuvien suunnittelussa, kuten aikaisempienkin painosten avustajana oli Tyyne-Kerttu Virkki. Tämän painoksen kuvaukset oli tehty Virkki-Käsityömuseon tiloissa ja useat kuvien esineetkin olivat Käsityömuseon kokoelmista. Maisteltiin sakkolalaista papurokkaa.

29. 3. Virpojaiset olivat palmulauantaina kuten aina. Virpovitsoja valmistettiin viikkoa aikaisemmin. "Uuden vuoden, uuden varvan, sulle varpavitsan annan. Enkä suurta palkkaa vaadi". Raita Karpo ja Maaria virpoivat n. 60 vierasta.

27. 4. Kevät keikkuen tulevi tapahtumaa pukuperinteen merkeissä vietettiin Karjalatalolla. Ohjelma oli erittäin arvokas. Martta Ritvanen toivotti vieraat tervetulleiksi, KKK:n kvartetti lauloi keväisiä laulujaan, Anneli ja Teuvo Kuparinen tulivat Lahdesta esittämään sikermän "Läkkiseppä Lindbladista" (kantele, laulu, lausunta). Karjalan nuoret tanhusivat. Kannaksen kansallispuvuista ja niiden erikoispiirteistä kertoi kouluneuvos Pirkko Anttila. Aune-Mari Kairisen aiheena oli Larin Paraske tietäjänä, taitajana ja suurena hengen jättiläisenä. Juhla päättyi Vokin valmistamiin kannaksen pukujen esittelyyn: Sakkolan, Kanneljärven ja Kivennavan pukuihin. Lopuksi laulettiin "Olet maamme armahin Suomenmaa" Tyyne-Kerttu Virkin säestäessä.

18. 9. Syyskauden avaus Varpun päivänä. Kiviniemen markkinat, kirpputori yms. Opettaja Ritva Innala oli saapunut Mietttilän koululta Rautjärveltä Tyynenpäivänonitteluihin kolmen oppilaansa kanssa. Esitykset olivat raikas tervehdys maaseudulta. Viipurin matkastaan kertoivat toimittaja Zuli Tarhonen ja Tyyne-Kerttu Virkki.

14. 10. Eestin iltana. Silvia Koskinen ja Tyyne-Kerttu Virkki toivat Tallinnan ja Tukholman eestiläisten terveiset laulujuhlista ja ESTO 80-kulttuuripäiviltä kaitafilmiesityksin. Vokkiin oli järjestetty Eestin kirjallisuuden ja käsitöiden näyttely. Maria Underin työlle omisti muistosanat lehtori Eeva Niinivaara.

8. 11. Oberammergaun iltapäivä. Kärsimysnäytelmän nähneet matkalaiset kertoivat kokemuksistaan, mukana mm. Aune-Mari Kairinen, kotiteollisuusneuvos Laura Korpikaivo-Tamminen ja Tyyne-Kerttu Virkki. Kotilieden edustajana ja matkan järjestäjänä toimittaja Seija Katila toi tervehdyksen 1920-luvulla kävijän tunnelmista.

29. 11. Kuusen koristajaiset ovat yleisön suosimia. Opettaja Anja Hinkkanen ja Vartiokylän Helkatytöt esittivät kansanrunoudesta poimittuja joulunajatuksia ja lauloivat opettajansa säestyksellä. Joululeipä tuotiin koristeltuun pöytään Aune-Mari Kairisen toivottaessa: Hyvä Tuomas joulun tuopi, paha Nuutti pois sen viepi.

Terittäen tehty kinnas suomeksi, venäjäksi ja pyöräyttäen ommeltu

Vanhoiden kansanomaisten käsityötapojemme joukossa on eräs hyvin vähän tunnettu mutta kuitenkin käyttökelpoisuutensa ja tarkoituksenmukaisuutensa vuoksi sitkeästi hengissä pysytellyt työtapo: kinnasompelu eli neulakintaan valmistaminen.

Kintaat eli vanttut ovat sanoina ikivanhoja, ne periytyvät ns. kantasuomalaiselta kaudelta. Todennäköisesti yhtä vanhoja ovat juuri näiden kädenlämmittäjien valmistustavatkin alkuperäisellä tavallaan. Vaikka muualla maailmassa, esim. Persiassa, Amerikassa intiaanien parissa jne. on myös tunnettu kinnasneulatekniikka näihin aikoihin asti, on se erityisesti säilynyt juuri Pohjoismaiden kylmien talvipakkasten ansiosta. Ne, jotka omistavat neulakintaat, tietävät, ettei mikään muu menetelmä saa aikaan yhtä lämpimiä, joustavia mutta kuitenkin ryhdikkäitä kintaita kylmässä kipristeleviä sormia suojelemaan.

Suomessa kinnasompelu on ollut Kansallismuseon kyselyn mukaan yleistä vielä 1950-luvulla Itä-Suomessa sekä Keski- ja Pohjois-Pohjanmaalla sekä osittain tunnettu myös itäisellä Uudellamaalla ja Itä-Hämeessä. Elinvoimaisinta se on sotiin asti ollut Karjalan Kannaksen ja Raja-Karjalan pitäjissä. Siellä pidettiin jopa naisväen häpeänä, ellei osattu kintaita neuloa. Eräs karjalaisemäntä oli opettanut kaikki viisi poikaansa valmistamaan itse neulakintaansa, kun hänellä ei ollut tyttäriä. Kinnasompelun eri muunnelmien karjalainen jaottelu on selvä ja johdonmukainen, koska kolmen ryhmän puitteisiin voidaan sisällyttää lankojen vaihtelumahdollisuudet. "Suomeksi" neulomista nimitetään paikoitellen karjalaiseksi (Ruokolahden eräät tiedot, Kaukola, Vuoksenranta). Kivennavalla puhuttiin "täys ja puolkarjalaisesta" neulonnasta. Parikkalassa on käytetty nimityksiä "venäjäksi" ja "ruotsiksi" neulominen, jolloin viimeksi mainittu tarkoittaa "suomeksi" neulottua. Kiteellä on tunnettu "suomeksi"-neulontaa nimellä "terittäen tehty kinnas" ja "pyöräyttäen" neulontaa sanotaan punaltaen tehdyksi. Ahvenanmaalla ja ruotsalaisella Pohjanmaalla on perinne nähtävästi vaikutusta Ruotsin puolelta. Kovimman koitoksensa kintaiden lämpimyyden varmaankin kokenut niillä matkoilla, kun postiveneitä vedettiin läpi ahtojäiden monikymmenasteisilla talvipakkasilla Ahvenanmeren yli Ruotsin puolelle.

Neulakintaiden suuri suosio ja paremmuus esim. puikoilla valmistettuihin lapasiin nähden on johtunut yksimielisten arvioiden mukaan siitä, että ne ovat pehmeämmät, paksummat ja purkautumattomat. Ne ovat siis olleet lämpimämmät ja kestävämmät. Perä-Pohjolan asukkaiden suosiossa ne ovat olleet mm. siksi, että ne ovat väljäsuiset ja tanakat ja siksi erityisen sopivat talvisiin metsämaatalous- ja hevosajotöihin. Pitkillä kirkko-, kaupunki- ja rahdinajo- ja markkinamatkoilla ne ovat hevosajajilla mainiot, sillä kinnas on helppo heittää kädestä pois rukkasineen päivineen ja taas ilman toisen käden apua työntää paikoilleen. Säkkijärvellä neulottiin ennen sotia miehille uudet kintaat joka syksy, koska miehille eivät kelvanneet puikoilla tehdyt. Sellaisten puikoilla tehtyjen kintaiden omistajilla katsottiin olevan huono eukko.

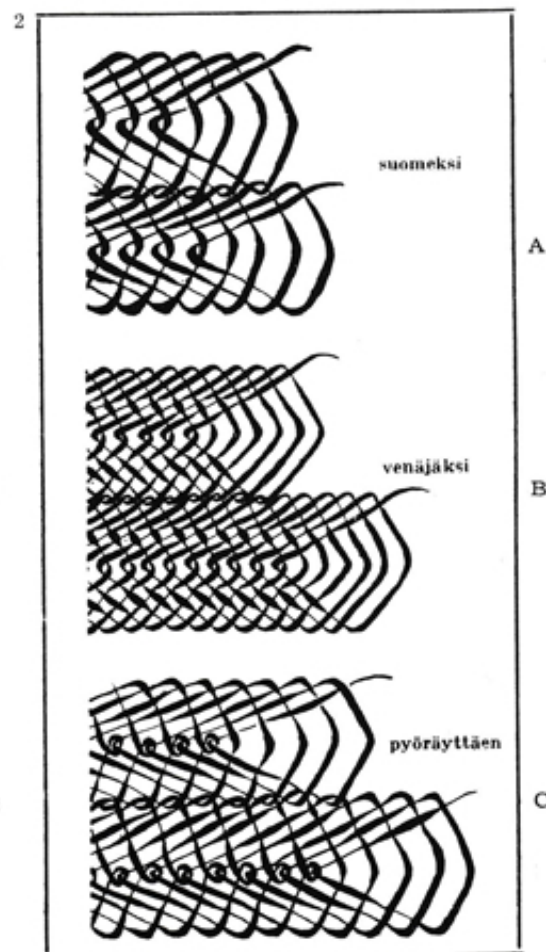
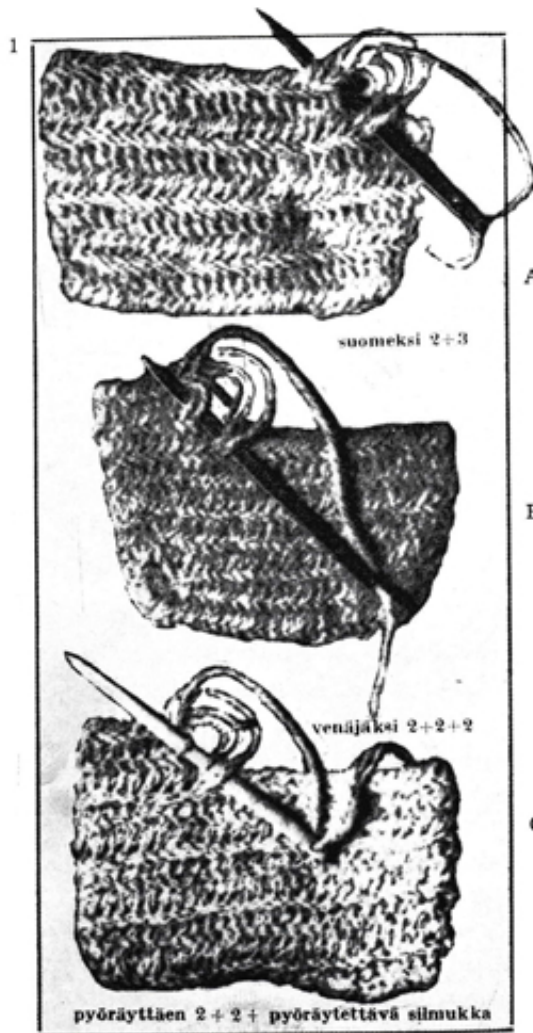
Karjalaiset neulakintaat.

Kinnasneulatekniikka soveltuu hyvin myös jouhilangan käsittelyyn ja tästä tuli erinomainen apu talvinuotan vetäjille: "jouhikkaat" olivat nuotanvedossa kalamiehillä kylmissä vesissä tarkoituksenmukaiset, koska ne pysyivät paremmin kuivina ja pitivät kädet lämpiminä.

Neulakintaan työväline on n. 10 cm pitkä litteä metallineula. Isoista parsineuloista ym. "äimistä" ne eroavat juuri tämän litteytensä vuoksi, mutta myös silmä on ollut varsinkin vanhoissa neuloissa kauempana päästä, jopa keskellä neulaakin. Ennen käytettiin paljon luisia, jopa puisiakin neuloja. Nykyajan kintaan neuloja selvinnee hyvin isokokoisella mattoneulallakin. Langaksi on sopivaa pehmeä 2-, 3- tai 4-kertainen lieväkierteinen lanka. Paksuus on tietenkin kokeilujen kautta suunniteltava, mutta yleisesti ottaen lanka on tavallista puikoilla neulottavaa kinnaslankaa paksumpaa. Kesken kintaan ompelun ei ole helppoa jatkaa lankaa. Siksi koetetaan varata niin pitkä säie kuin mahdollista. Langan jatkaminen on suoritettava ilman solmua, siis kiertäen säikeiden päät toisiinsa.

Valmiit kintaat voidaan vanuttaa lämpimyyden lisäämiseksi. Se tapahtuu kastamalla kintaat kuumassa saippuvedessä, karstaamalla villakarstalla tai kovalla harjalla (esim. mokkaharjalla) usein vain sisäpuolelta. Kannattaa vain ottaa huomioon, että vanutettaessa kintaat hieman kutistuvat, joten ne on neulottava vähän liian isoksi alunperin, — OK 4/1968.

Lähdeaineisto: Toini-Inkeri Kaukonen: Kinnasompelun levinneisyys ja työtavat Suomessa. Suomen Museo LXVII 1960.

TERITTÄEN TEHTY KINNAS...

Neulakintaan ompelu aloitetaan pienestä, peukalon ympäri muutaman kerran pyöräytetystä lankakierukasta, jonka lankaluku riippuu käytettävän piston lankaluvusta. Tämän kierukan avulla päästään säännöllisten pujotuspistojen ja ensimmäisen kerroksen

alkuun. Neulalle otetaan kierukan lankoja sen mukaan, minkä tyyppistä neulontaa on tarkoitus aloittaa. Työtä tuetaan vasemman käden peukalon ja etusormen välissä ja peukalo on kerroksen korkeuden mittana ja silmujen säätelijänä.

Neulalle otettavien lankojen määrä ja ryhmitys voi vaihdella. Erotetaan "kaksivaiheisesti" ja "kolmivaiheisesti" neulottuja silmuja riippuen siitä, kuinka moneen lankaryhmän alitse ja ylitse neula pujotetaan käännöksen molemmiin puoliin.

1. A Kaksivaiheissa tavassa neula viedään 1 langan ali, 1 yli, käännytään ja pujotetaan vastaavasti 1 + 1 lankaa ennen säikeen läpivetoa. Hyvin tavallinen kaksivaiheinen tapa

on myös se, että pujotetaan 2 langan ali, 2 yli, neula käännetään ja pujotetaan vastaavasti taas 2 ali ja 2 yli ennen läpivetoa. Tätä tapaa sanottiin kansanomaisesti "suomeksi" neulomiseksi.

1 B Kolmivaiheisessa neulonnassa neula pujotetaan ennen ja jälkeen käännoksen kolmen lankaryhmän alitse ja ylitse, esim. 2 langan ali, 2 langan yli ja 2 langan ali sekä käännoksen jälkeen samoin 2+2+2 lankaa. Mahdollista on käyttää myös vaihe leveämpiä ryhmityksiä, esim. 3+2+2 kumpaankin suuntaan tai 3+3+3 kumpaankin suuntaan. Tässä kolmivaiheisessa neulonnassa kerrokset tulevat korkeampia kuin "suomeksi" neulottaessa. Tapaa sanottiin ennen "venäjäksi" neulomiseksi. Se antaa kestävimmän tuloksen ja on lämpimin, mutta vaatii myös tottuneen ja huolellisen tekijän, että työstä tulisi tasainen ja kaunis. 1 C "Pyöräyttään" neulominen on tavallaan edellisen muunnos. Siinä kolmannen pujotuksen kohdalla keskilanka pyöräytetään neulalla kierteelle. "Pyöräyttään" neulomista pidetään hitaampana ja vaikeampana, mutta se antaa lujan, kaunisraitaisen tuloksen.

2 Kintaan valmistaminen aloitetaan kärjestä, johon neulotaan sopivan levyinen aloituskerros. Käännyttään takaisin ja neulotaan kiertäen ympäri kintaan kärkeä. Lisätään kummallakin sivulla kerran jokaisella kierroksella ottamalla kaksi kertaa samasta silmästä. Tarpeen mukaan voidaan lisätä samalla sivulla kaksikin kertaa kerroksella. Peukalon reikä jätetään riittävän suureksi. Neulotaan kinnas halutun suuruiseksi. Peukalo neulotaan viimeiseksi aloittamalla reiän reunasta ja kaventamalla sopivasti.

3. Piirroskuvat esittävät neulan pujotusvaiheita eri tapauksissa. Kun valmistetaan esim. kinnasta, otetaan kiinnityspisto edelliseen kerrokseen. Tätä kiinnityspistoa ei ole laskettu näissä selostetuissa lankaluvuissa mukaan.

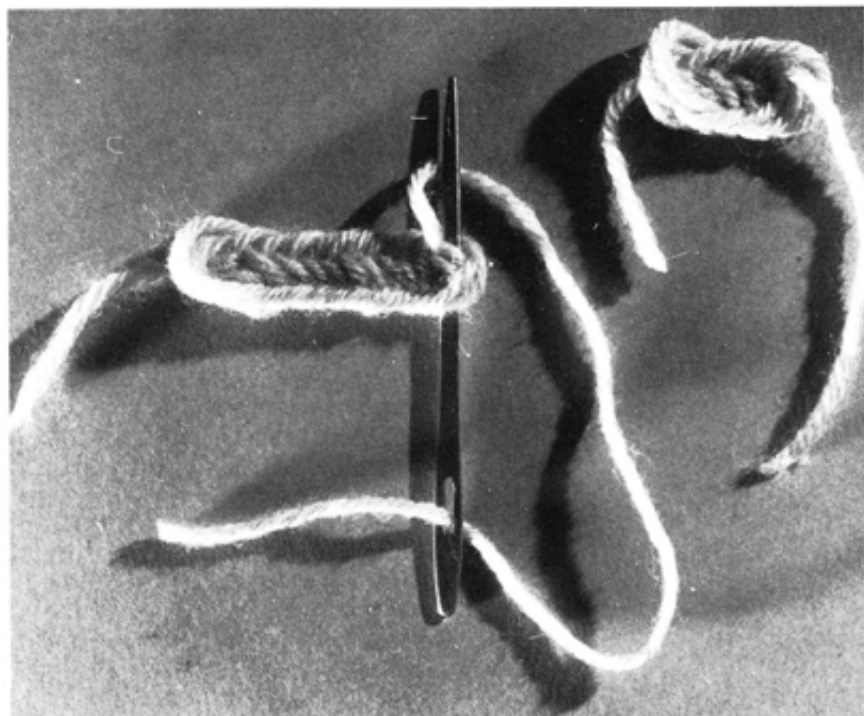
4 A Kaavakuva Ristiinassa "suomeksi" neulotun kintaan langan kulusta. Neula kulkee 2 langan ali, 2 yli ja käännoksen jälkeen vastaavasti 2 ali, 2 yli.

4 B Kaavakuva kolmivaiheisen eli "venäjäksi" neulotun kintaan silmukoista. Lankaluvut tyyppin tavallisimmat, 2+2+2.

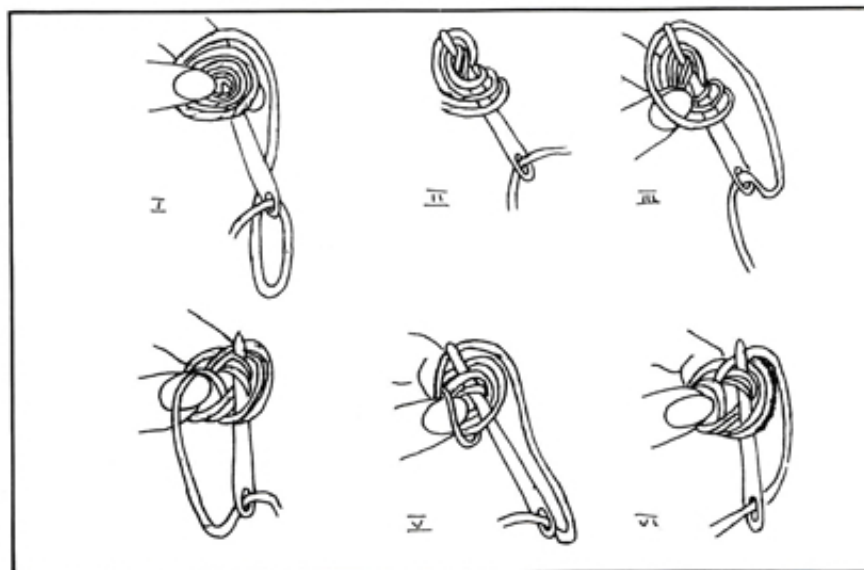
4 C Kaavakuva "pyöräyttään" neulomisesta keskussilmukan kiertoineen, 2+2 Parikkala.

7. Jo vanhastaan on neulakintaan suuhun valmistettu erivärinen koristekerros. Kaikesa yksinkertaisuudessaan nämä vanut ovat tyylikkäätkin nykyaikaisinakin talviasusteina.

3

4

Vokki Oy

käsityöperinteen vaalijana ja jatkajana

Koti- ja taideteollisuusliike Vokki Oy = rukki perustettiin 1947. Kun Siirtoväen Kotiteollisuus-yhdistys, joka oli toiminut kotiteollisuuden käytännöllisen ja taiteellisen kehittämisen hyväksi, oli lopetettu, Vokki Oy ryhtyi jatkamaan tätä toimintaa. Keskeisimpiä tehtäviä oli antaa siirtoväkeen kuuluville karjalaisille, taitaville kansankäsityön tekijöille, kotityötä. Vaikka Vokki Oy ajan vaatimusten mukana onkin muuttunut, perusajatus on säilynyt: vanhojen kansanomaisen käsityötaitojen säilyttäminen ja perinteen soveltaminen nykyaikaan, tarjoamalla samalla työtilaisuuksia niitä osaaville käsityöläisille ja taiteilijoille.

Vokki Oy:n ensimmäinen toimipaikka oli Unioninkatu 15:n kolmannessa kerroksessa. Siellä toimi myös kutomo. Vuonna 1954 Vokki Oy:n tarmokas toimitusjohtaja Tyyne-Kerttu Virkki perusti saman talon porraskäytävään pienen myymälän, jossa oli mm. mielenkiintoinen parvi. Tämä oli Helsingin ensimmäisiä, nyt niin suosittuja, boutique-tyylisiä liikkeitä. Kun Vokki Oy joutui luopumaan Unioninkadun tiloista, toimittiin 5 vuotta Kasarminkatu 19, lahjatavaraliikkeenä ja Väinämöisenkatu 31, jossa oli Omin Käsien-lehden toimitus ja Vokki Oy:n sisustustoimisto, kunnes sitten lehti kääntyi kerta kaikkiaan. Oli käynyt aivan selväksi, että Vokki toimintaansa varten tarvitsisi laajemmat tilat. Sellaiset löytyivätkin, kun Tyyne-Kerttu Virkin eteen osui asunomassaan Merikannontie 3:ssa tyhjentyneet vihanneskellari, jossa hän sielunsa silmin näki uuden Vokki-Virkin.

Hän ryhtyi heti suunnittelemaan yhdessä sisustusarkkitehti Eino Kermisen kanssa Vokin uusia toimitiloja. Nyt niissä on mainiot tilat niin pysyville kuin vaihtuville erikoisnäyttelyille, myymälälle, merkittävälle käsityökirjastolle ja tutkijoille. Onpa Merikannontielle muuton aikaan sirkkalehdille itänyt unelma käsityömuseostakin toteutunut. Tämä Virkki-Käsityömuseo, joka on maamme ainoa yksityinen käsityömuseo, kertoo sekä havainnollisesti että valloittavasti Tyyne-Kerttu Virkin monitahoisesta elämäntyöstä. Museoesineistä on luetteloitu pieni osa 700, mm. kokoelma erilaisia itäkarjalaisia käsipaikkoja, nyplättyjä pitsihuivejä, eestiläisiä ja meksikolaisia käsitöitä jne.

Toiminnan taustana on Vokki Oy, joka tänä päivänä on siitä harvinainen yritys, että se — vaikka se onkin riippuvainen taloudellisesta tuloksestaan — palvelee merkittäviä aatteellisia päämääriä. Sen johtoteemana on kaikenlaisen käsityön — ei ainoastaan tekstiilien — vaan muunkin käsityön, kuten keramiikan, puu- ja metallitöiden, esilletuominen ja myynti, sekä olla perinnetapahtumien kokoontumispaikkana.

Vokissa on ollut runsaasti tunnettujen taiteilijoiden töiden näyttelyjä. Mutta Vokki Oy on työskennellyt ututterasti myös kykyjen löytäjänä ja nuorten taitajien esilletuojana. Työn merkitys korostuu, kun tiedetään, miten nykyisenä teollisena aikana yksilöllisten tuotteiden on vaikea päästä esiin ja löytää ostajapiirinsä. Käsityöneuvos Tyyne-Kerttu Virkki on samalla pitänyt huolta siitä, että nuorten töitä on arvosteltu myös julkisessa sanassa. Se on tärkeää erityi-

*Virolahtelainen
kuvatäkki sekä
kaulauslautoja
ja pesukurikka
Kurkijoen ja
Hiitolan seu-
duilta.*

sesti siksi, että nuoret ovat tulevia perinteen vaalijoita ja edelleenkehittäjiä. Suurelle yleisölle nämä nuorten näyttelyt, joita edelleenkin järjestetään, voivat olla yllättävän antoisia. Eihän koskaan tiedä, mistä uudet mestarit löytyvät!

Vaikka Vokki Oy:n toiminnan ytimenä on elvyttää, ylläpitää ja esitellä suomalaista ja erityisesti karjalaista käsityötä mahdollisimman laajalti, se avaa ovensa myös kansainväliselle toiminnalle. Kun katsotaan Vokki Oy:n vieraskirjaa, voidaan todeta, että kävijöiden joukossa on eri puolilta maailmaa olevia henkilöitä, jotka ovat käyneet Vokissa Suomessa pidettyjen kongressien yhteydessä tai sitten yksityiset ulkomaalaiset kiinnostuneina suomalaisesta taideteollisuudesta ovat löytäneet Vokki-Virkin. Voidaankin sanoa, että käsityöneuvos Tyne-Kerttu Virkki perustamiensa Vokki Oy:n ja Virkki-Käsityömuuseon välityksellä toimii suomalaisen käsityön ja taideteollisuuden innoittavana tunnetusitekijänä.

Tyyne-Kertun kanssa matkoilla

Vuosikymmeniä sitten itsensä piinallisen tarkkaan ja suorastaan armottomaan työaikatauluun sitonut käsityöneuvos Tyyne-Kerttu Virkki onnellista kyllä silloin tällöin sentään saa matkakärpäsen pureman. Niin myös keväällä 1977, jolloin hän sai tiedon Lontoon matkastani. En muista, tiesinkö Tyyne-Kertun aikaisemmin Lontoossa käyneenkään. Minulle se koulukaupungin ominaisuudessa on tuttuakin tutumpi. Maalis-huhtikuun tienoilla Lontoon kevät tunnetusti on kaudenimmillaan. Onneksemme Hyde Parkin tuntumissa olleesta hotellista käsin saimme seurata kevätesikkojen, tulppaanien ja pääsiäisliljojen puhkeamista. No niin. Keväen Lontoohan on tietenkin muutakin kuin kevättä ja kukkia. Oxfordstreetin oltua kävelymatkan päässä kaupat ensi päivästä lähtien koluttiin monenmoneen kertaan. Kyseisen kevään muotivärin ollessa punaisenruskean etsittiin ensimmäisenä kauppapäivänä muotitietoiselle Tyyne-Kertulle kengät. Loman koko loppuosa käytettiin etsimällä sitten kenkiin sopivaa käsilaukkua.

Tutustuttuamme Lontoon kiertoajelulla Cityn pakollisiin turistinähtävyyksiin otettiin yhteyksiä sinne ja tänne. Vielä silloin ei meikätyttö aavistanutkaan, miten paljon Tyyne-Kertulle merkitsevät ystävät vaikka missä maailmankolkassa. Tällä matkalla löytyivät taiteellinen Anna-Maija Borg ja merimieskirkon Seppo Heikkilä perheineen. Anna-Maija Borgin autoystävyyys antoi vauhtia muutenkin vauhdikkaalle Lontoon turneellemme. Auto tuli hakemaan teatteriin tai kotivierailulle tai pappilaan tai kirpputorille. Vauhdin hurmassa Tyyne-Kerttu vapautui kertakaikkiaan menopäälle. Niin monia kymmeniä kertoja kuin Lontoossa olen käynytkin, harvoin olen niellyt maileja sellaiset määrät kuin Tyyne-Kertun ystävien ajeluttamana. Tällä matkalla tulin vakavasti todenneeksi, mikä menohurjastelija Tyyne-Kerttu olisikaan, jos hänen fyysiset mahdollisuutensa kaiken hänen haluamisensa kestäisivät.

Muistini lokeroihin ei ole jäänyt tarkkaa kuvaa siitä vuodesta, jolloin ensimmäistä kertaa lähdettiin yhdessä Tukholmaan. Ulkoilmaa ikävöivä Tyyne-Kerttu tuntui viihtyvän laivamme pääkannella lähtöhetkestä lähtien. Katajanokan viimeisetkin piirrot olivat jo jääneet silmän tavoittamattomiin, mutta vielä avomerelläkin hän istui kannella. Ja nautti. Meren hengestä, alloista ja auringonlaskusta ei tuntunut saavan tarpeekseen. Mutta Tukholman satamassa odotteleli tärkeä ystäväpalvelu suomalais-eestiläinen Airi Suomela-Vaga. Autolla porhallettiin kiertoajelut, ostokset ja yöksi suunnattiin matka ystäväperheen lähiössä sijaitsevaan kotiin.

Tutut taiteilijat löydettiin. Samoin heidän ateljeerinsa. Ja kotinsa. Ties missä kaikissa paikoissa käytiinkään.

Toinen Tukholman matkamme sitten olikin korkean tason matka. Tyyne-Kerttu oli kutsuttu ulkoeestiläisten suur tapahtumaan Esto 80 kunniavieraaksi. Laivamatkamme sujui perinteiseen tyyliin: Tyyne-Kerttu ilmiselvästi nautti kaikesta. Kun laiva jostakin syystä Tukholman rantaan saavuttaessa oli myöhässä, kunniavieras oli ja pysyi laivassa. Ja varattu paikka Vår gårdenissa tyhjänä. Noin tunnin myöhästyneinä saavuttiin Esto 80 Naiskongressiin, missä Tyyne-Kerttua jo oli ehditty kaivata. Riemusaatossa Tyyne-Kerttu sitten vietiin eturiviin ja tuota pikaa hän tunnetulla loisteliaalla eestinkielellään oli esittämässä terveisensä Suomesta ja Tallinnastakin, missä hän oli ennen tätä matkaa Eestin laulujuhilla.

Mitä kaikkea Kongressin jälkeen tapahtui, on muistissani yhtenä ihanana sekamelskana. Oli lounasta Grand hotellissa. Lounaan jälkeen eestiläisystävien piirityksestä lähdettiin Tukholman ulkopuolelle taiteilijaystävän luo yöksi. Lyhyeksihän yö jäi, sillä myöhään tultiin ja varhain lähdettiin. Esto 80 lehdistötilaisuudet, kulkueet ja gala-tilaisuudet olivat yhtä suurta juhlaa. Kun ystävääautoa tällä kertaa ei ollut käytettävissä, olivat pitkät matkat suurena pulmana. Mutta suurkulkueen vastaanotimme keskikaupungilla Kungsträdgårdenissa. Yllättäen jouduttiin Kanadan radion ja TV:n haastateltaviksikin. Esto 80 kesti useita päiviä. Tyyne-Kertun ystäviä ilmaantui milloin kaukaisista Euroopan, milloin vielä kaukaisemmista Uuden maailman kolkista. Riemukkaita eestiystävyksiä solmittiin toimittajatasollakin tällä ihastuttavalta matkalla, jolta moni kauko-eestiläinen Tyyne-Kertun pyynnöstä tuli jälkeensä Suomeenkin.

1980 elokuussa käytiin sitten Tyyne-Kertun kanssa Viipurissa. Matka aloitettiin Kotkasta lähteneellä risteilyaluksella. Kun Tyyne-Kerttu oli asialla, kyllä laivalta meille hyvä hytti heltisi. Viipurin matkaamme varjostivat sadetta enteilleet pilvet, mutta ristiinrastiin kuitenkin ennätettiin nyky-Viipuriin tutustua. Tulomatalla lasketeltiin yösalas Saimaan kanavan sulut.

Jo muutamat matkat Tyyne-Kertun kanssa ovat olleet täynnä hersyvää huumoria, ihmisiä, tapaamisia, tapahtumia ja vauhtia.

Kadehdittavan hyväntuulinen Tyyne-Kerttu on osoittautunut ensiluokkaiseksi matkaseuraksi. Kuolleita hetkiä kerta kaikkiaan ei ennätä syntyä. Eräs ajattelija on lausunut jotakin tähän tapaan: Se mitä olemme on Elämän lahja meille. Se mitä meistä tulee, on meidän lahjamme Elämälle. Tyyne-Kertun kohdalla hänen lahjansa Elämälle tuntuvat kuitenkin olevan vielä suuremmat kuin Elämän lahjat hänelle.

Vanha Karjala elää kansanomaisissa esineissä

Karjalaisuus on henkisenä piirteenä vaikeasti määriteltävissä. Se on yhdistelmä ihmeellistä yhteenkuuluvaisuuden henkeä, heimo- ja kotiseuturakkautta. Se on halua vaalia menneisyyttä ja rakentaa tulevaisuutta. Se on kiintymystä vanhaan perinteelliseen kulttuuriin, halua suojella sitä unohdukselta. Se on myös halua jatkuvasti luoda uutta, rakentaa, jos mahdollista, raottomasti entiselle pohjalle, mutta aina pyrkien eteenpäin, ylöspäin.

Tyyne-Kerttu Virkki

Karjalaisuus on myötäelämistä, itkemistä, nauramista.
Karjalaisuutta on panna lämmin leipä käteen.
Karjalaisuutta on piirakan tuoksu jo porstuassa.
Kun karjalaisilta revittiin osa sydäimestä, annettiin tilalle ominaisuus, hengen ominaisuus, joka on vain karjalaisilla.
"Me karjalan lapsia laulavia . . ."

Raita Karpo

Viisaita hokemia

Rengin ruumis ja ruohtimine paita, ne kestää. (*Antrea*)
Puuveits sepä tupes, virsut suutari jalas. (*Sakkola*)
Pijä reätälj hyvästi, vähemmäst soat voatthehes. (*Räisälä*)
Läikkyt ko lasj-uko pöksyt. (*Sakkola*)
Vaikkei voi tehdä hyväks, voipha paremmaks. (*Sakkola*)
Jäniksennahkaiset rahkeetkii kestää ko pittää naulas. (*Viipurin mlk*)
Ei kangas karate jouvu, keträpuu ei keikahellen. (*Sakkola*)
Eipä iltapuhe petä eikä hämäärält häntä taitu. (*Jaakkima*)
Korpi on täynnä konepuita, muttei tunne tuhmat miehet. (*Pyhäjärvi Vpl.*)
Mitä tiet, tie tervan kansak. (*Kiihtelysvaara*)

Tie terva kans — ko muinojne renk puulusika. (*Räisälä*)
Tappuratha ne o talo kalluu, ilma o aivinat apun. (*Sakkola*)
Siin neittä: pässim peässä karajessa, sarkajissa tutkaimissa (*Sakkola*)
Mies on luot miekka vyöl, naine värttinä kättie. (*Sakkola*)
Käs j kuontalon tekköö, kuontalo rihma ketrevää. (*Kiihtelysvaara*)
Parempha seo päivä mieltii ko viikkaus tehä väärin. (*Antrea*)
Joka mies on vuuve kauppijoan, harva viittä vuotta. (*Sakkola*)
Syötä vieras sanoilla kunnes keitto kerkiääpi. (*Sakkola*)

Huntujen silittäminen tapahtui ennen vanhaan ns. pulvanoitten päällä, jotka kuvassamme muodostavat ilmeikkään ja samalla myös tystikkään ryhmän.

Karjalaisii sananparsii

*Kene jalka kapsaa
sen suu napsaa.*

*Halul ei oo hankee
eikä uskol umpee.*

*Työn ko näkköö
tekijänkii tuntoo.*

*Minkä kukko nokkaa
se kanal koituu.*

*Mitä linnul itsel
sitä lintu muil.*

*Ko o ettääl ni ammuu
ko likkeel ni puskaa.*

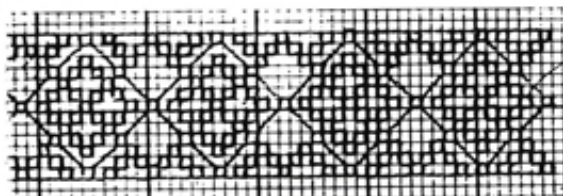
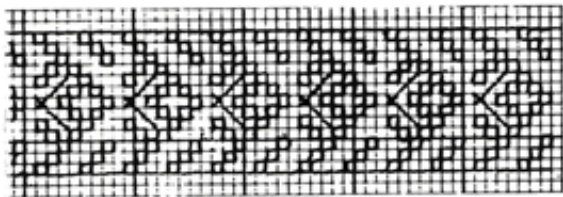
Kyläs hyvä koton viel paremp

Susha yksin saaliin syöp

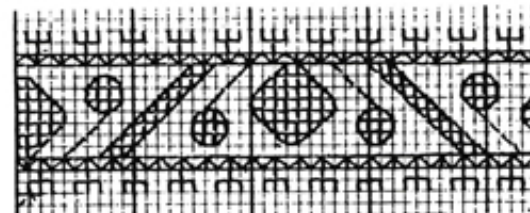
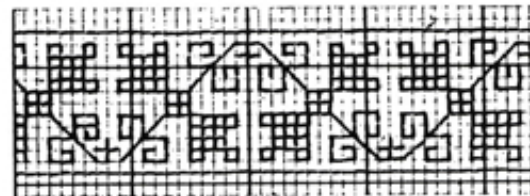
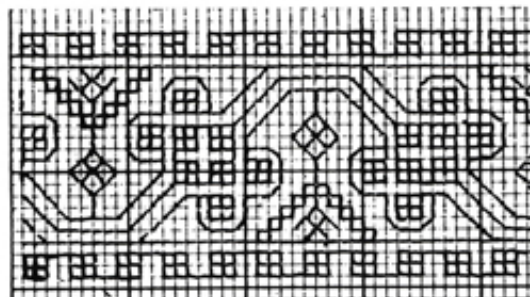
Turhan saap pyytämättäkii

Siel hyvä mies ei meitä

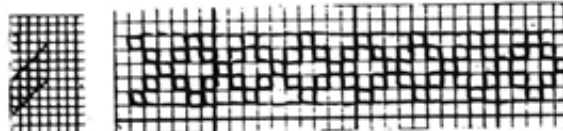
Ei hyvää paljo huoli

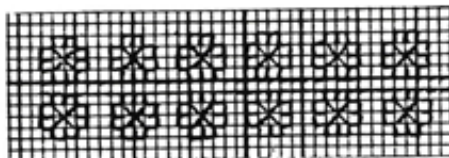
a Karjalan kannas.

e Laatokan Karjalan malleja.

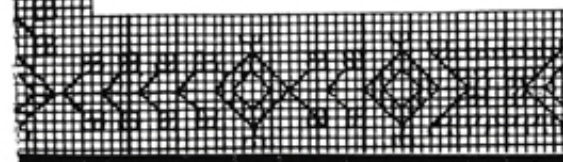
b Karjalan Kannas »Pienomenaisia«.

c Karjalan Kannas »Kamaraisia«.

d Karjalan Kannas »Sakarharavaisia«.

ETUPISTOKIRJONTARAITOJA, joita on helppo sijoittaa pieniin töihin. — Raitamallit Th. Schwindt'in kirjasta »Karjalaisia koristeita» ja Aino Ollilan kirjasta »Etupistokirjonta».

Mitä on olla – suomalainen – karjalainen

Tämän päivän Suomi on hyvinvoipa maa.

Siitä kertovat kansainväliset tilastot ja sen voi havaita muissa maissa liikkueensa. Kansainvälinen ja taloudellinen kehitys on ollut meille suotuisa. Jokapäiväisessä elämässä kiintyy huomio tavallisesti epäkohtiin ja myönteiset asiat jäävät havaitsematta, ellei ryhdy vertailemaan olevia oloja menneisiin.

Miten olivat asiat 30 vuotta sitten, 50 vuotta sitten, tai peräti viime vuosisadalla?

Luovutetun alueen karjalaisille muodostavat jyrkimmät vastakohtat nyky päivään maaliskuu 1940 ja syksy 1944. Tulevaisuus ei näyttänyt ruusuiselta evakkoreessä pakkasen paukuessa talvisodan päättyessä ei liioin kuorma-auton lavalla syyskuussa 1944, kun määränpääkin oli vain hämärästi tiedossa ja maahan oli saapumassa valvontakomissio pääisännäksi.

Luovutettujen alueiden tyhjentäminen muodosti ensimmäisen suuren muuttoaallon maassamme. Jokseenkin yhtä suuria, mutta hitaammin tapahtuneita ovat olleet sitten maaltamuutto ja siirtyminen Ruotsiin. Näissä kummassakin jälkimainingissa on ollut mukana erittäin paljon karjalaisia ja heidän lapsiaan, jotka ovat etsineet suotuisampia elinolosuhteita kuin ne, joihin sodanjälkeinen evakuointi heidät siirsi. Lieneekö sattuma, että Suomesta on muuttanut Ruotsiin suunnilleen saman verran väkeä kuin luovutetuilta alueilta siirtyi kanta-Suomeen?

Likimain neljänkymmenen vuoden jakso on jo siksi pitkä, että se antaa etäisyyttä menneen arviointiin. Se antaa mahdollisuuden ymmärtää muitakin osapuolia; niitä, jotka eivät ottaneet riemumielin vastaan ja majoittaneet kotinsa ja omaisuutensa menettäneitä tai niitä, jotka olisivat pitäneet mieluummin itse maansa kuin luovuttaneet niitä asutustarkoituksiin karjalaisille tai muille maansaantiin oikeutetuksi katsotuille.

Kun puhutaan Länsi-Saksan talousihmeestä, hämmästellään Japanin nousua tai kaukomatkailun kehittymistä, voidaan hyvällä syyllä ihmetellä myös tasavaltamme valmiutta hoitaa siirtoväen sijoittamiskysymys turvautumatta vuosikausia kestäviin evakkoleireihin, joista on saatu monissa maissa karvaista kokemuksia. Niinikään voidaan ihmetellä karjalaisten nopeaa sopeutumista uusiin oloihin, kylmien tilojen raivaamista ja sijoittumista uusien kotiseutujen elinkeino-, kulttuuri- ja kunnalliselämään. Aluksi esiintyi tietysti kitkaa, mutta näin jälkeinpäin ajatellen vaikein aika oli sittenkin verrattain lyhyt ja hukkui osaksi yleiseen huoleen isänmaan kohtalosta.

Taloudellisessa mielessä karjalaiset ovat päässeet nauttimaan hyvinvoinnin kehityksestä siinä missä kantasuomalaisetkin sodanjälkeisistä heikoista lähtökohdistaan huolimatta. Yksilötasolla on tietysti monenlaisia kohtaloita. Joku olisi menestynyt entisellä kotiseudullaan huomattavasti paremmin, joku toinen taas on päässyt tuloksiin uusissa oloissa, jotka ovat pakottaneet yrittämään uudella tavalla.

Jokapäiväisessä elämässä, jossa karjalaisuus näytti olevan aluksi rasite mm. muille oudon murteen ja vieraiden tapojen vuoksi, ovat vastakohtaisuudet hävinneet. Nyt käsitetään yleisesti karjalaisen kulttuurin rikastuttava vaikutus koko kansakunnan kulttuuriperintöön ja halutaan sitä vaalia. Yleisen arvostuksen ja kiinnostuksen lisääntyminen karjalaisuutta kohtaan on ollut tietysti mieluista nimenomaan karjalaisille itselleen.

Vaikka heidän sulautumisensa ja sopeutumisensa muuhun suomalaiseen yhteiskuntaan on ollut nopea ja syväkin, ei se ole estänyt ylläpitämästä vanhaa kulttuuriperintöä ja vanhoja naapurisuhteita. Osoituksena tästä ovat mm. vuosittain pidettävät luovutetun alueen pitäjäseurojen kokoukset ja juhlat, joihin osallistuu aina satamäärin vanhalta kotiseudultaan irtireväistyjä karjalaisia ja heidän lapsiaan.

Juuri nuo juhlat ja muu karjalaisten yhteistoiminta kertovat, että sopeutumisesta ja muihin kansalaisiin vertailun kestävästä taloudellisesta asemastaan huolimatta varsinkin vanhemman polven maaseudun asukkaat tuntevat edelleen menettäneensä jotain: kotiseutunsa, naapurinsa, luontaisen elinympäristönsä. Sodanjälkeisten vuosien katkeruus on kuitenkin hävinnyt ja tilalle tullut pyrkimys säilyttää ja siirtää jälkipolville edes palanen vanhaa kulttuuriperintöä.

BEING A FINN, A KARELIAN

The Finland of today is a well-off country. This can be seen in international statistics and when travelling in other countries. Both international and economic development have been favourable for us. In everyday life one usually notices the negative things and the positive ones remain unnoticed, if one doesn't compare today with the bygone ones.

How were matters thirty years ago, fifty years ago, or during the previous century?

March 1940 and Autumn 1944 are the greatest contrast with today to the Karelians from the surrendered area. Future did not seem too bright in the evacuee sleigh in the biting frost when the Winter War ended, nor on a lorry in September 1944, when the point of destination was only vaguely familiar, and an Inspection Committee was coming into the country to keep an eye on matters.

The evacuating of the surrendered areas was the first big migratory wave in our country. Almost equal in size, but slower, have been the migration from the country to the cities and going to Sweden. Both these later waves have carried with them many Karelians and their offspring, seeking for better living circumstances than those into which they were brought by the evacuation. Is it only chance that almost the equal amount of Finns moved to Sweden as were evacuated from the surrendered areas into "actual" Finland? The period of nearly 40 years is long enough to give distance to evaluating the past. It gives the possibility to understand also the other parties; those who weren't overjoyed to welcome into their homes people who had lost their property, or those who would rather have kept themselves the land instead of giving it to the Karelians for settling or to others with the right to get land.

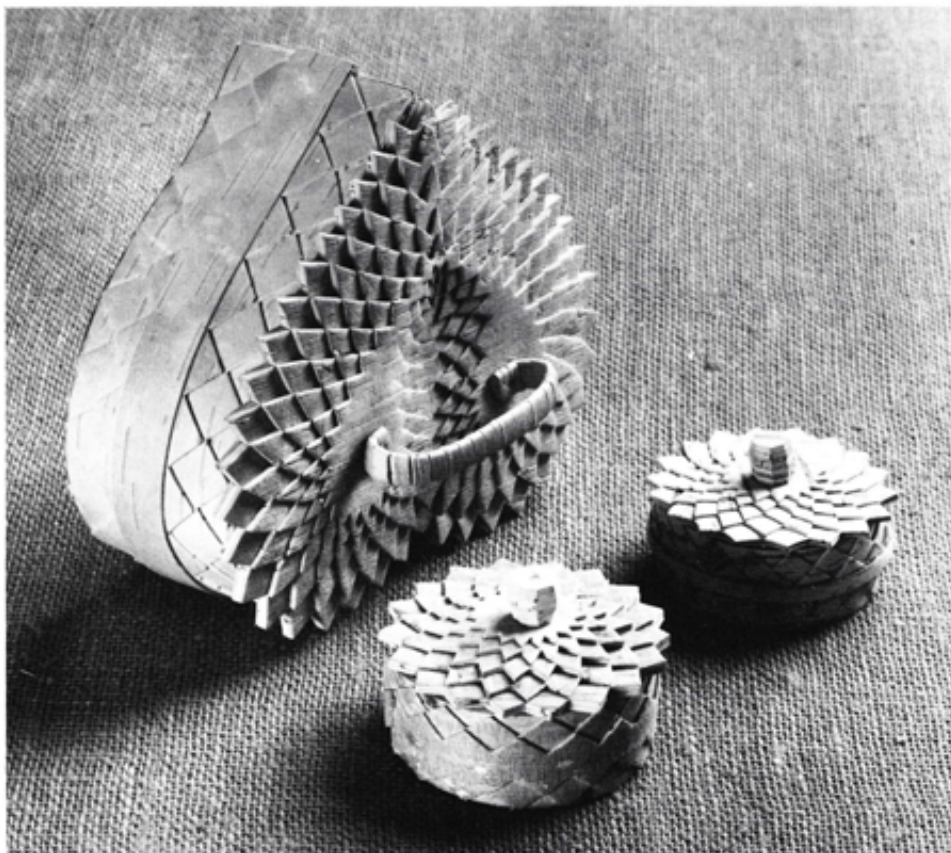
When we speak of the economic wonder of West Germany, are surprised by the rise of Japan, or the development of travelling to far-off countries, we can also with good reason be surprised about our country's readiness to take care of the settling of the evacuees without having to resort to year-long evacuation camps, of which there is so bitter experience in many countries. Likewise we have to admire the Karelians' ability to adjust so quickly to new surroundings, to recultivate farms and to find a place in the business, cultural and community life of the new homesteads. At first there was friction, but thinking back the most difficult time was still relatively short and was partly lost in the general worry of the fatherland's future.

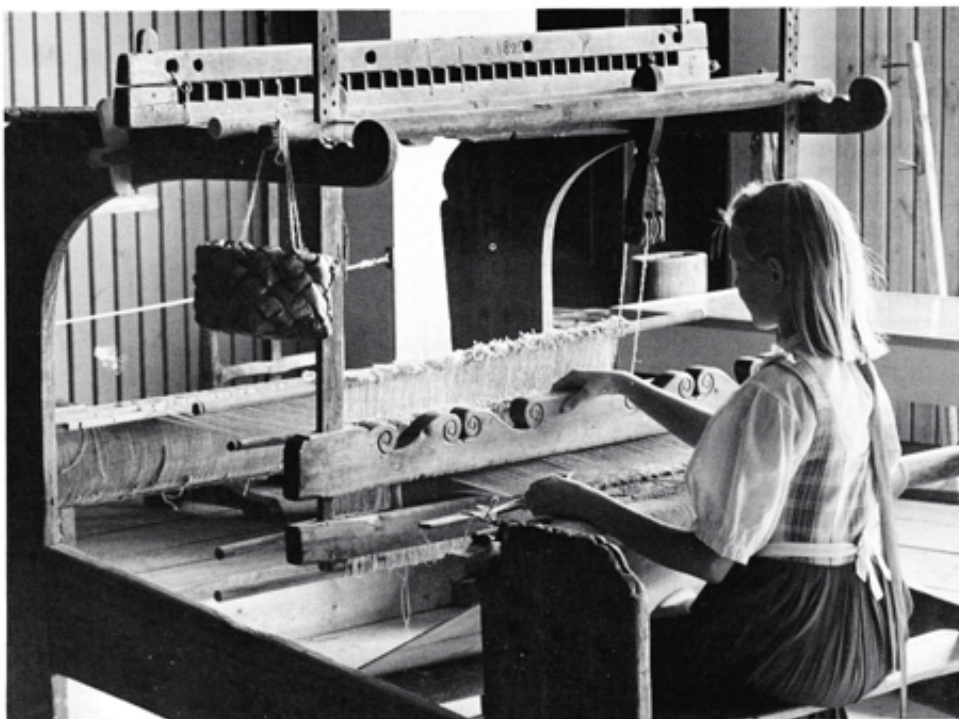
Economically thinking the Karelians have been able to enjoy the development in well-being just as the other Finns, despite the Karelians' weak post-war starting point. There are naturally many different fates on the individual level. One person would have managed much better in the old homestead, another one has reached results in a new environment, when forced to try another way.

In everyday life, where Karelianism at first seemed a burden for others in the form of a strange dialect and customs, the opposites have vanished. Now the enriching effect of the Karelian culture on culture as a whole is well understood and worth taking care of. The increased admiration and interest in Karelianism has naturally been pleasing for Karelians themselves. Although their merging and adjusting into the Finnish society has been quick and profound, it has not kept from keeping up the old cultural heritage and old neighbourhood ties. A proof of this are the annual meetings and feasts of the old village societies, in which hundreds of Karelians ripped from their homesteads and their children take part.

It is just these feasts and other cooperation of the Karelians which prove that in spite of the adjusting and good economic standing, comparable to others, especially the older generation of rural people still feel they have lost something: their homestead, neighbours, natural environment. But the post-war bitterness is gone and in its place the aim to preserve and pass on to the future generations even a bit of the old cultural heritage.

KELLLOT MITTAAVAT AIKAA, MITTAAVAT AIKAA ISÄNNILLE,
EMÄNNILLE, PIHOILLE, RENGEILLE, AURINGON NOUSUSTA
AURINGON LASKUUN AIKA KULUU VÄÄJÄMÄTTÖMÄSTI POIS.
PIDÄ AJASTAS VAARIN, IHMINEN: KELLLOT MITTAAVAT AIKAA,
KOSKA ALKAVAT TYÖT, KOSKA ON AIKA LEPOON.
RUOKAKELLLOT, VELLIKELLLOT, SUURTEN TALOJEN SUURET KELLLOT,
PIENTEN TALOJEN PIENET KELLLOT, KULLAKIN OMAT SANANSA,
OMA ÄÄNI KELLON KIELESSÄ...

Mari Litmanen näyttää pihapiirissään Lauritsalassa Tyyne-Kerttu Virkille Sakkolan kansallispukeuaan v. 1965.

ESTO 80 kulttuuripäiviltä Tukholmassa v. 1980. Vas. eestiläiset kirjailija Elin Lona Englannista, kotitalousopettajat Elise Rabadik Torontoista ja Frida Kasper Montrealista, suomalaiset Kirsti Koivisto, Zuli Tarhonen ja Tyyne-Kerttu Virkki, joka oli Naiskongressin kunniavieraana.

Sakkolan kansallispuke pyhäesiliinoineen, toisessa nyytikipitsit toinen pikkuraidallinen kudottu. Helmapuolella revinnäiskirjontaa. Helma päättyy kauniisti solmeltuihin hapsuihin. Ortodokseilla oli päässä rikaskuviainen harakka tai sorokka ja nauhapanta tinanastoinen. Valmistaja Vokki Oy.